

Entreprenöriella ekosystem på landsbygden

För en framtid med lantbruk, skogsbruk och naturturism i harmoni

Erik Haggarsson Lewis & Manne Rosén

Degree project/Independent project • 30 credits

Swedish University of Agricultural Sciences, SLU

Fakulteten för Naturresurser och Jordbruksvetenskap/Institutionen för ekonomi

Agronomprogrammet inriktning ekonomi

Examensarbete/SLU, Institutionen för ekonomi, 1643 • ISSN 1401-4084

Uppsala 2025

Entreprenöriella ekosystem på landsbygden – För en framtid med skogsbruket, lantbruk och turism i harmoni

Entrepreneurship ecosystems in rural areas – Toward a future of forestry, agriculture and tourism in harmony

Erik Haggarrsson Lewis & Manne Rosén

Supervisor: Hanna Astner, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för ekonomi

Examiner: Per-Anders Langendahl, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för ekonomi

Credits: 30 credits

Level: Avancerad nivå, A2E

Course title: Självständigt arbete i företagsekonomi för agronomer

Course code: EX1027

Programme/education: Agronomprogrammet inriktning ekonomi

Course coordinating dept: Institutionen för ekonomi

Place of publication: Uppsala

Year of publication: 2025

Copyright: All featured images are used with permission from the copyright owner.

Title of series: Examensarbete/SLU, Institutionen för ekonomi

Part number: 1643

ISSN: 1401-4084

Keywords: Entrepreneurship ecosystems, rural entrepreneurship ecosystems, entrepreneurial process, rural entrepreneurship, entrepreneurial value creation, sustainable entrepreneurship

Swedish University of Agricultural Sciences

Faculty of Natural Resources and Agricultural Sciences

Department of Economics

Abstract

Rural entrepreneurs play a crucial role in society on multiple levels and in various ways. For instance, they contribute both economically and socially by developing businesses that provide employment opportunities and foster a more meaningful existence for rural populations. Furthermore, rural entrepreneurs are essential to sustainable development, supplying a growing population with food and highlighting how the unique resources of rural areas can be utilized in long-term, sustainable ways. At the same time, they must navigate an environment often characterized by challenges such as lower income levels and geographical remoteness, which impose several constraints. It is therefore imperative to identify new approaches to strengthen rural entrepreneurship.

Historically, entrepreneurship research emphasized individual entrepreneurs. Over time, however, scholars have increasingly acknowledged that entrepreneurship occurs within systems of actors and contextual factors that—under favorable conditions—can create, sustain, and develop entrepreneurship over time. This phenomenon is referred to as entrepreneurial ecosystems. Nonetheless, much of the existing literature on entrepreneurial ecosystems is based on observations of specific success stories in developed countries and often centers on high-tech firms. Moreover, research has largely failed to account for how the unique configurations of resources and constraints in different places shape entrepreneurial ecosystems. The aim of this study is to advance the understanding of entrepreneurial ecosystems by exploring the phenomenon in a rural context. This effort seeks both to nuance the existing body of knowledge and to provide guidance to policymakers and decision-makers on how entrepreneurial ecosystems can be tailored to local conditions. The empirical component of the study was conducted in the Wilderness Region of Dalarna County—a rural area where initiatives are currently underway to establish an entrepreneurial ecosystem.

The findings indicate that the components emphasized in growth-oriented models of entrepreneurial ecosystems are not applicable in the early stages within a rural context. Instead, the development of an entrepreneurial ecosystem emerges as a social process, driven and supported by local actors—including public sector representatives, entrepreneurs, and the local population. Additionally, the study demonstrates that entrepreneurial ecosystems are shaped to a significant extent by the specific opportunities and challenges of their local context. This is an important insight for policymakers and decision-makers aiming to promote entrepreneurship in rural areas. Finally, the study shows that entrepreneurial ecosystems are not solely instruments for fostering economic growth, but also hold potential to promote broader, more sustainable values. As such, this study demonstrates that entrepreneurial ecosystems adapted to local conditions can contribute to long-term sustainable development in rural regions.

Keywords: Entrepreneurship ecosystems, rural entrepreneurship ecosystems, entrepreneurial process, rural entrepreneurship, entrepreneurial value creation, sustainable entrepreneurship

Sammanfattning

Landsbygdens företagare har en avgörande roll i samhället på flera olika sätt och på flera olika nivåer. Exempelvis kan de bidra både ekonomiskt och socialt genom att utveckla företag som kan förse landsbygdsområden med arbetstillfällen och skapa en mer meningsfull tillvaro för befolkningar i landsbygder. Därtill har landsbygdens företagare en avgörande roll i hållbar utveckling genom att förse en växande befolkning med mat och genom att synliggöra hur landsbygders unika resurser kan tillvaratas på långsiktigt hållbara sätt. Samtidigt behöver landsbygdens företagare navigera i en miljö som ofta förknippas med utmaningar kopplat till lägre inkomstnivåer och geografisk distansering vilket begränsar landsbygdens företagare på flera sätt. Det är därför avgörande att hitta nya vägar för att stärka företagande på landsbygden.

Ur ett historiskt perspektiv lyfte forskare fram enskilda entreprenörer, men med tiden har forskningen synliggjort hur entreprenörskap sker i system av aktörer och faktorer som, under gynnsamma omständigheter, kan skapa, utveckla och upprätthålla entreprenörskap över tid. Detta fenomen kallas entreprenöriella ekosystem. Däremot baseras mycket av forskningen om entreprenöriella ekosystem på observationer från specifika framgångssagor i utvecklade länder och som består av högteknologiska företag. Dessutom har forskningen misslyckats med att kommunicera hur olika platser unika uppsättningar resurser och begränsningar formar entreprenöriella ekosystem. Den här studien syftar därför till att utveckla förståelsen för entreprenöriella ekosystem genom att utforska fenomenet i en landsbygdscontext. Dels för att nyansera kunskapen inom området, dels för att vägleda politiker och beslutsfattare i hur entreprenöriella ekosystem kan anpassas till lokala förhållanden. Inom ramen av denna studie genomfördes empiriska undersökningar i Vildmarksriket i Dalarnas län - ett landsbygdsområde där det just nu pågår initiativ för att etablera ett entreprenöriellt ekosystem.

Resultaten visar att de beståndsdelar som framhävs i tillväxtorienterade modeller för entreprenöriella ekosystem inte är relevant i ett tidigt skede i en landsbygdscontext. I stället är utvecklingen av ett entreprenöriellt ekosystem en social process som drivs på och stöds av människorna på platsen, så väl offentliga aktörer, som företagare och lokalbefolkning. Därtill visar studien att entreprenöriella ekosystem i hög grad utvecklas och formas utifrån platsens unika möjligheter och utmaningar vilket är en viktig insikt för politiker och beslutsfattare som har ambitioner stärka företagande i landsbygder. Slutligen visar den här studien att entreprenöriella ekosystem inte enbart är användbart för att främja ekonomiskt tillväxt utan har även möjlighet att främja andra mer hållbara värden. Den här studien visar således att entreprenöriella ekosystem som anpassas efter lokala förhållanden har förmågan att bidra till långsiktigt hållbar utveckling i landsbygder.

Keywords: Entrepreneurship ecosystems, rural entrepreneurship ecosystems, entrepreneurial process, rural entrepreneurship, entrepreneurial value creation, sustainable entrepreneurship

Innehållsförteckning

Tabellförteckning	8
Figurförteckning	9
1. Introduktion	10
1.1 Inledning.....	10
1.2 Bakgrund.....	11
1.3 Problemformulering.....	14
1.3.1 Empiriskt problem	14
1.3.2 Teoretiskt problem	15
1.4 Syfte och forskningsfrågor	17
1.5 Avgränsningar	17
1.6 Disposition.....	18
2. Teoretiskt ramverk.....	19
2.1 Entreprenörskap som värdeskapande process	19
2.1.1 Entreprenörskap för hållbara samhällen.....	20
2.2 Entreprenöriella ekosystem	22
2.2.1 Entreprenöriella ekosystem på landsbygden.....	24
2.2.2 Landsbygders diversifierade entreprenörskap	26
2.3 Teoretiskt syntes	27
3. Metod.....	29
3.1 Filosofiska ställningstaganden	29
3.2 Forskningsstrategi.....	30
3.3 Filosofisk och metodologisk förenlighet	31
3.4 Urval.....	32
3.5 Empiriinsamling.....	33
3.6 Observationsenhet och analysenhet.....	34
3.7 Analysmetod	35
3.8 Litteraturgenomgång	36
3.9 Kvalitetskriterier.....	36
3.10 Etiska aspekter.....	38
3.11 Kritisk reflektion	39
4. Resultat	41
4.1 Fallet Vildmarksriket.....	41
4.2 Visioner och drivkrafter i Vildmarksriket.....	42
4.3 Möjligheter i Vildmarksriket	44
4.4 Utmaningar i Vildmarksriket	47
4.5 Organisering och samverkan i Vildmarksriket	49

5. Analys	51
5.1 Lokala aktörers insikter om tillväxtorienterade entreprenöriella ekosystem i ett tidigt skede.....	51
5.1.1 Från domäner till individer	51
5.1.2 Olika perspektiv på platsens resurser	52
5.2 Förutsättningar för ett entreprenöriellt ekosystem i Vildmarksriket.....	53
5.2.1 Finansiering	53
5.2.2 Infrastruktur och marknad.....	53
5.2.3 Kompetensförsörjning.....	54
5.2.4 Nätverk och lokalt engagemang	55
5.2.5 Diversifierat entreprenörskap.....	55
5.3 Hållbart värdeskapande i Vildmarksriket	56
6. Diskussion	59
6.1 Hur skapas och utvecklas entreprenöriella ekosystem på landsbygden?	59
6.2 Vilken roll har platsen för utformningen av ett entreprenöriellt ekosystem?	59
6.3 Hur kan entreprenöriella ekosystem bidra till långsiktigt hållbar utveckling på landsbygden?	60
7. Slutsats, bidrag och framtida forskning	62
7.1 Slutsatser	62
7.2 Bidrag.....	63
7.3 Framtida forskning	63
Referenslista	65
Populärvetenskaplig sammanfattning	74
Bilaga 1 – Intervjuguide	75

Tabellförteckning

Tabell 1. Intervjudeltagare, roller och intervjutid.	33
---	----

Figurförteckning

Figur 1. Domäner och interaktioner i tillväxtorienterat entreprenöriellt ekosystem (egen bearbetning).....	24
--	----

1. Introduktion

Denna studie handlar om entreprenöriella ekosystem på landsbygden. Kapitlet inleds med att synliggöra betydelsen av företagande på landsbygden, följt av bakgrunden som diskuterar olika sätt att främja företagande, och som introducerar begreppet entreprenöriella ekosystem. Problemformuleringen tydliggör sedan begreppets begränsningar i en landsbygdscontext och leder vidare till studiens syfte. Avslutningsvis presenteras uppsatsens disposition och avgränsningar.

1.1 Inledning

Behovet av företagande på landsbygden har uppmärksammats i allt större utsträckning både nationellt och internationellt (European Commission 2024; Regeringen 2017). På en övergripande nivå skapar landsbygdens företagare förutsättningar för ekonomisk utveckling genom att utveckla företag som ger upphov till arbetstillfällen, och som kan möjliggöra spridning av nya tekniker i alla delar av samhället (Wortman 1990). I en omvärld som blivit mer osäker, exempelvis till följd av en världsomfattande pandemi, stegrande inflation och krig i flera delar av världen, har landsbygdens företagare också en viktig roll i att upprätthålla stabilitet i ekonomin. Dessa kriser har skapat instabilitet på världsmarknader vilket synliggör vikten av det finns lantbrukare och skogsbrukare som kan säkerställa inhemsk tillgång av livsmedel och insatsvaror (Smith et al. 2024).

Betydelsen av att det finns företagande på landsbygden sträcker sig även bortom enbart ekonomiska värden. Lang och Fink (2019) belyser att landsbygdens företagare även har en viktig social funktion i deras förmåga att mobilisera lokalbefolkningen i att överkomma lokala utmaningar. Exempelvis kan landsbygdens företagare genom sina verksamheter skapa bättre förutsättningar för lokalbefolkningen och förbättra framtidsutsikterna i utsatta områden (Bensemman et al. 2021). I en omvärld som präglas av en eskalerande klimatkris har landsbygdens företagare också pekats ut som avgörande för att åstadkomma hållbar utveckling (Ratten & Dana 2017). Detta blir tydligt genom att betrakta de 17 globala mål för hållbar utveckling, som de flesta länder i världen enats om. För att lyfta några exempel; Mål 2: Ingen hunger är beroende av att det finns lantbrukare som odlar och förvaltar marken för att producera livsmedel och Mål 15: Ekosystem och biologisk mångfald betonar vikten av ett ansvarsfullt förhållningssätt till landsbygdens naturresurser, där besöksnäringens företag har en viktig roll i att synliggöra alternativa användningsområden (FN 2015). Detta visar att

landsbygdens diversifierade företagare har en avgörande roll i samhället på flera olika sätt och på flera olika nivåer.

Trots de positiva effekter som landsbygdens företagare kan ge upphov till kvarstår utmaningar kopplat till finansiering, bristande infrastruktur, begränsad tillgång till marknader samt kompetensförsörjning (Velaga et al. 2012). Eftersom samhället är beroende av att det finns en levande landsbygd är det därför avgörande att hitta vägar för att stärka företagande på landsbygden.

1.2 Bakgrund

Över tid har forskare gett olika svar på hur entreprenörskap kan stödjas på bästa sätt (Chandra 2018). Historiskt sett har forskning inom entreprenörskap framhävt enskilda individers roll för samhällets utveckling (Cunningham & Lischeron 1991). Personliga egenskaper som kreativitet, ett inneboende driv, och en särskild förmåga att identifiera och utnyttja möjligheter som andra inte kan se är några exempel som forskare lyft fram som särskiljer entreprenörer från andra individer (Schumpeter 1934; McClelland 1961; Kirzner 1979).

Den individcentrerade linjen av forskning har lett till många policyinitiativ som riktar sig direkt till enskilda individer, så som startstöd för nya företag (Deakins et al. 1998). I takt med att entreprenörskapsfältet har mognat har dock fler forskare börjat fokusera på de processer som möjliggör entreprenörskap. Den här studien genomförs i linje med detta synsätt. I enlighet med Sarasvathy (2001) betraktar vi entreprenörskap utifrån processer som bygger på entreprenörers interaktion med sin sociala och fysiska omgivning för att skapa möjligheter för nytt värde. Värde kan vara ekonomiskt betingat, exempelvis genom att skapa möjligheter för nya produkter, men kan också vara socialt eller miljömässigt förankrat genom att skapa möjligheter för socialt samspel eller bättre förutsättningar för långsiktigt hållbar utveckling. Detta är beroende på drivkrafterna bakom entreprenöriella processer som kan bygga på att skapa individuella eller kollektiva nyttor (Lackéus 2018). Till skillnad från traditionella synsätt är det med andra ord interaktioner som är centralt i entreprenörskap och som ger upphov till möjligheter för värdeskapande (Shane 2003). Utifrån detta synsätt har omgivningen en central roll för hur entreprenörskap formas och utvecklas (Gartner 1985; Boettke & Coyne 2009; Welter 2011). Mot bakgrund av detta kan riktade stöd på individnivå vara ineffektivt för att främja entreprenörskap. I stället är det en möjliggörande omgivning som är avgörande för att upprätthålla entreprenöriella processer över tid.

En möjliggörande omgivning är dock inte universellt, och omständigheter som är fördelaktiga för entreprenöriella processer skiljer mellan olika områden. Till följd av lokala skillnader menar Porter (1990) att entreprenöriella processer tenderar att

klumpas ihop i områden med gynnsamma lokala förhållanden, så som företagsfrämjande policy, tillgång till finansiering, och större möjligheter till konkurrens och samarbete genom närvaro av andra företag. Dessa faktorer kännetecknas av en möjliggörande infrastruktur för entreprenörskap (Van de Ven 1993). Områden som uppvisar möjliggörande faktorer kan både attrahera entreprenörskap och upprätthålla entreprenörskap över tid. Moore (1993) benämner detta fenomen affärsekosystem, som innebär att samspelet mellan aktörer och kontextuella faktorer ger upphov till en ömsesidig utvecklingsprocess där gynnsamma miljöer succesivt förstärks och vidareutvecklas över tid. Detta paradigmskifte i forskningen har som följd att många länder världen över arbetat för att skapa ett mer gynnsamt företagsklimat, bland annat genom riktade insatser för att sprida kunskap, utbilda arbetskraft och förenkla regelverk (Fuentelsaz et al. 2015). Även om detta kan förbättra omständigheterna för entreprenöriella processer i specifika avseenden krävs heltäckande insatser för att åstadkomma en förändring som kan skapa och upprätthålla entreprenörskap på lång sikt (Isenberg 2010).

Entreprenöriella ekosystem har vuxit fram som ett viktigt begrepp för att förstå hur entreprenörskap kan stödjas över tid (Cohen 2006; Isenberg 2010; Stam 2015). Det finns olika perspektiv på vad entreprenöriella ekosystem är, men en vedertagen definition, som vi också väljer att utgå ifrån i den här uppsatsen, är: “A set of interdependent actors and factors coordinated in such a way that they enable productive entrepreneurship” (Stam 2015, pp 1765). Samspelet mellan distinkta aktörer och faktorer som är ömsesidigt beroende av varandra inom ett system har möjlighet att främja produktivt entreprenörskap. Produktivt entreprenörskap är en form av entreprenörskap som kan bidra till ekonomisk tillväxt (Stam 2015). Ett exempel som ofta diskuteras är Silicon Valley i USA som har gett upphov till några av världens största och innovationsrika företag tack vare ett överflöd av resurser, nätverk och kompetens (Saxenian 1994). Eftersom företagen inom dessa områden gett upphov till omfattande socioekonomiska effekter har beslutsfattare och politiker världen över intresserat sig för hur sådana system kan etableras på andra platser (Sipola 2021). Däremot har partiskheten till förmån för specifika framgångsrika entreprenöriella ekosystem så som Silicon Valley lett till problem i samband med att regeringar försökt återskapa framgången utan att ta hänsyn till lokala förhållanden (Isenberg 2010). För att bryta trenden av ramverk som baseras på kluster av högteknologiska företag är det därför relevant att undersöka hur entreprenöriella ekosystem kan utvecklas i andra sammanhang.

I den här studien är fokus att utforska entreprenöriella ekosystem i en landsbygdscontext. I enlighet med Astner och Roos (2024) har forskare olika perspektiv på vad som utgör landsbygd. Även inom politiken finns det delade meningar om detta (Jordbruksverket 2024; Tillväxtverket u.å.). Vi utgår från en förståelse av landsbygd som ett mångfacetterat begrepp – landsbygder snarare än

en enhetlig landsbygd – vilket innebär att olika platser rymmer vitt skilda kontexter, möjligheter och utmaningar. Snarare än att definiera landsbygden i kontrast till staden, betonar vi hur perifera områden kan ha egna, platsbundna förutsättningar. Exempelvis erbjuder landsbygder särskilda möjligheter kopplade till naturtillgångar, kultur och historia (Aguilar 2021). Landsbygdernas unika möjligheter ger upphov till diversifierade former av entreprenörskap med olika drivkrafter och visioner för platsens förvaltning och utveckling (Fortunato 2014; Korsgaard et al. 2015a). Landsbygder präglas också av specifika, men samtidigt kontextbundna, utmaningar. I många fall handlar det om avfolkning, vilket kan försvåra rekryteringen av kompetent arbetskraft. Andra återkommande utmaningar rör brister i fysisk och digital infrastruktur, vilket kan begränsa tillgången till marknader. Dessutom kan geografisk distansering kräva att entreprenörer utvecklar alternativa och kreativa strategier för att få tillgång till resurser som kapital, nätverk och kunskap (Dabson 2001). Detta skapar ett större behov av organisering och samverkan mellan samhällets olika aktörer för att möta de begränsningar som finns (Jack & Anderson 2002; van Stel 2023). För att utveckla kunskapen om detta undersöker vi förutsättningarna för att etablera ett entreprenöriellt ekosystem i Vildmarksriket i Dalarna.

Vildmarksriket är ett omfattande skogsområde i Dalarna, beläget i triangeln mellan Mora, Vansbro och Leksands kommuner. Skogsbruk är den primära markanvändningen då stora delar av det cirka 50 000 hektar stora området främst domineras av skog. Samtidigt har ett mångårigt projekt nyligen avslutats, som visat att platsen innehar höga naturvärden och en rik historia kopplat till lantbrukstraditioner. För främja både traditionellt lantbruk, modernt skogsbruk, och hållbar naturturism initierades "Projekt Vildmarksriket". Projektet syftar idag till att utforska möjligheterna för att utveckla företagande på platsen genom att involvera olika aktörer och skapa en gemensam vision för utvecklingen av ett entreprenöriellt ekosystem. Genom att undersöka förutsättningar för att utveckla ett entreprenöriellt ekosystem i Vildmarksriket, kan denna studie bidra till att utveckla förståelsen för entreprenöriella ekosystem på flera sätt. Dels genom att visa hur entreprenöriella ekosystem skapas och utvecklas i landsbygdskontexter. Dels genom att synliggöra platsens roll i utformningen av entreprenöriella ekosystem och slutligen hur entreprenöriella ekosystem kan bidra till långsiktigt hållbar utveckling i landsbygder. Detta sammantaget kan bidra till att nyansera kunskapen om entreprenöriella ekosystem samt utgöra en vägledning för politiker och beslutsfattare som har ambitioner att utveckla entreprenöriella ekosystem i landsbygder.

1.3 Problemformulering

1.3.1 Empiriskt problem

På senare år har entreprenöriella ekosystem fått ett betydande genomslag i både forskningen och politiken (Wurth et al. 2021). Intresset för entreprenöriella ekosystem har sin grund i specifika områden så som Silicon Valley och Sacramento i USA som har möjliggjort framväxten av innovativa och snabbväxande företag som gett upphov till långsiktig ekonomisk utveckling (Audretsch 2021). Isenberg (2010) förklarar att framgången i sådana områden är ett resultat av en perfekt storm av aktörer, faktorer och krafter och inte minst tur, som över tid har format det entreprenöriella ekosystemet. Trots detta förklarar Hospers et al. (2009) att de framgångar som observerats i dessa områden lett till en situation där politiker världen över arbetar för att replikera dessa system utan att ta hänsyn till lokala förhållanden. Detta tillvägagångssätt är inte användbart för att främja entreprenörskap:

“Every ecosystem is unique. Many of the components will differ from one ecosystem to another. [...] An approach which simply seeks to duplicate other ecosystems is therefore inappropriate and likely to fail. Every ecosystem needs a different approach that is customised to local circumstances”. (Mason & Brown 2014, s 20)

Deras resonemang betonar att varje ekosystem kräver ett skräddarsytt angreppssätt, anpassat efter platsens specifika förutsättningar, resurser och behov. I samband med att större uppmärksamhet riktas mot entreprenöriella ekosystem som en lösning för att stärka och upprätthålla entreprenörskap, är det samtidigt viktigt att betona betydelsen av lokala förhållanden för ekosystemets framgång.

Lokala ekonomiska, politiska, sociala och rumsliga omständigheter påverkar utvecklingen av entreprenöriella ekosystem (Welter 2011). Särskilt tydligt blir detta genom att betrakta hur förutsättningarna för entreprenörskap skiljer mellan urbana och rurala områden. Urbana miljöer kännetecknas ofta av fördelaktiga omständigheter för entreprenörskap till följd av bland annat ett överflöd av stödfunktioner, inkubatorer och närvaron av universitet (Guerrero et al. 2021). Många teoretiska ramverk för entreprenöriella ekosystem har utvecklats utifrån dessa urbana miljöer, vilket gör att de ofta utgår från resurser och strukturer som inte alltid finns på plats i rurala områden. I landsbygder ser förutsättningarna ofta annorlunda ut – inte enbart genom avsaknad av urbana resurser, utan genom närvaron av andra, platsbundna villkor. Exempelvis karaktäriseras många landsbygdsområden av en bristande tillgång på kapital och kompetens samt distansering till marknader, utbildningsinstitutioner och finansieringskällor (Xu & Dobson 2019). Samtidigt, som Astner och Roos (2024) framhåller, erbjuder olika

landsbygder också unika möjligheter, såsom naturtillgångar, stark lokal förankring och långvariga traditioner av entreprenörskap inom exempelvis lantbruk och skogsbruk. Dessa variationer visar att landsbygder inte bör förstås som en homogen kategori i kontrast till urbana miljöer, utan som en mångfald av platser med skiftande och unika kontexter. Därmed spelar lokala förhållanden en avgörande roll för hur entreprenöriella ekosystem tar form, utvecklas och vidmakthålls på olika platser.

Trots att olika kontexter innebär olika förutsättningar för entreprenörskap tenderar forskningen om entreprenöriella ekosystem att fokusera på etablerade system i urbana områden. En tolkning som följer av detta är att tillämpningsområden för entreprenöriella ekosystem är begränsade på grund av att flera empiriska undersökningar fokuserat på urbana kontexter som redan uppvisar hög entreprenöriell aktivitet (Cohen 2006; Spigel 2017). Till följd av detta uppstår frågor om begreppet entreprenöriella ekosystem är tillämpligt även i områden som inte uppvisar hög entreprenöriell aktivitet (Malecki 2018). Dessutom, eftersom entreprenöriella ekosystem främst diskuteras i samband med produktivt entreprenörskap, uppstår frågor om entreprenöriella ekosystem kan stötta andra former av entreprenörskap (Wadichar et al. 2024). Roundy (2017) förklarar att forskningen har misslyckats med att kommunicera hur lokala förutsättningar påverkar utvecklingen av entreprenöriella ekosystem. Det behövs med andra ord fler empiriska undersökningar för att synliggöra hur entreprenöriella ekosystem formas och utvecklas i andra sammanhang. I detta avseende är landsbygdsområden särskilt intressant att belysa. Detta för att landsbygder, till skillnad från urbana områden, ofta uppvisar entreprenöriella processer som är starkt knutna till platsbundna fysiska och sociala resurser (Audretsch et al. 2010). I den här studien fokuserar vi på Vildmarksriket, ett landsbygdsområde i Dalarna. Genom att ta del av lokala aktörers berättelser är ambitionen att synliggöra platsens betydelse för att bidra till en mer nyanserad bild av hur entreprenöriella ekosystem kan utvecklas. Detta kan vägleda politiker och beslutsfattare i att utveckla entreprenöriella ekosystem som anpassas efter lokala förhållanden.

1.3.2 Teoretiskt problem

Entreprenöriella ekosystem kan främst förstås som strukturer som möjliggör tillväxt av innovativa företag (Stam 2015; Spigel 2017). Dock har denna förståelse medfört en problematisk förskjutning i forskningen. Begreppet reduceras ofta till att beskriva inkubatorliknande miljöer för snabbväxande företag (Mason & Brown 2014), i utvecklade delar av världen (Cao & Shi 2021), och i områden med hög entreprenöriell aktivitet (Brown & Mason 2017). Dessutom tas ingen hänsyn till hur lokala förhållanden inverkar på entreprenöriella processer (Audretsch et al. 2018). Följden har blivit en omfattande forskningsinriktning med fokus på att identifiera de komponenter som anses nödvändiga för att uppnå tillväxt. Samtidigt visar tidigare forskning att entreprenöriella ekosystem också kan främja, utveckla och upprätthålla entreprenörskap över tid (Neck et al. 2004; Cohen 2006; Isenberg

2010). I en studie av ett kluster av företag som utvecklade ny grön teknik, såsom solcellslösningar i Victoria, British Columbia, visade Cohen (2006) hur specifika komponenter i entreprenöriella ekosystem – exempelvis kultur – har en viktig roll i att främja entreprenörskap inom ett område. Däremot visades även att enskilda komponenter inte har styrkan att främja och upprätthålla entreprenörskap över tid. Först när de kombineras med andra gynnsamma faktorer, såsom subventioner för grön teknik och närvaron av universitet som utvecklar hållbara affärsmodeller, skapas verkliga förutsättningar för entreprenörskap. På ett liknande sätt har studier visat hur entreprenöriella ekosystem bidragit till ökad entreprenöriell aktivitet på andra platser, såsom fler start-up bolag inom teknik i Berlin, Tyskland (Baron & Harima 2019) eller fler life science bolag i Kyoto, Japan (Ibata-Arens 2008). Detta har lett till att många förknippar entreprenöriella ekosystem med ekonomisk tillväxt (Isenberg 2016).

Forskningen har gett upphov till ett flertal tillväxtorienterade modeller som anger ytliga beskrivningar av komponenter i framgångsrika entreprenöriella ekosystem (Isenberg 2011; Stam 2015; Spigel 2017). Samtidigt finns en växande kritik mot dessa "recept" för framgångsrika entreprenöriella ekosystem. De bidrar inte till vår förståelse om vilka komponenter som är viktiga för ekosystemets framväxt (Cho et al. 2022), vilken roll olika komponenter har i olika stadier (Malecki 2018), eller hur uppsättningar av komponenter kan variera beroende på kontext (Fubah & Moos 2021). Spigel och Harrison (2018) menar exempelvis att sådan forskning endast bidrar med generiska beskrivningar av utopiska högteknologiska entreprenöriella ekosystem. På ett liknande sätt lyfter Alvedalen och Boschma (2017) fram kritik mot att forskare enbart genererar ögonblicksbilder av aktörer och deras relationer i skede då systemet redan är väletablerat och framgångsrikt. Med andra ord illustreras en målbild för entreprenöriella ekosystem utan att specificera hur olika komponenter bidrar till att uppnå målbilden över tid.

Större förståelse behövs för entreprenöriella ekosystem i ett tidigt skede och i olika miljöer (Fubah & Moos 2021). Dessutom behöver tillväxtorienterade modeller nyanseras med insikter om hur entreprenöriella ekosystem kan främja andra typer av entreprenörskap som inte enbart bygger på ekonomiska värden (Volkman et al. 2021). Vi tror att entreprenöriella ekosystem i en landsbygdskontext kan vara ett lämpligt perspektiv för att bemöta dessa kunskapsluckor. Aguilar (2021) visade hur entreprenöriella ekosystem på landsbygden kan bygga på att förbättra tillvaron för invånare i utsatta områden till skillnad från "vanliga" entreprenöriella ekosystem som bygger på att generera tillväxt. Andra studier visar diversiteten i landsbygders aktörer, och de olika värden som entreprenörskapet vilar på. Exempelvis kan entreprenörskap uppstå för att skapa mening på en plats eller utnyttja platsens naturresurser (Korsgaard et al. 2015a), det kan växa fram från en ansvarskänsla till att bära vidare gamla traditioner kopplat till lantbruk (Polbitsyn & Earl 2019), eller

utifrån en önskan om att leva en specifik livsstil med närhet till natur (Cunha et al. 2020). Centralt för dessa typer av entreprenörskap är att de formas av platsens unika möjligheter och utmaningar (Müller & Korsgaard 2018). Detta skiljer från de homogena och innovationscentrerade aktörer som annars premieras i forskningen.

Kunskapen behöver nyanseras med insikter om hur entreprenöriella ekosystem kan stärka olika former av entreprenörskap som ger upphov till andra värden än ekonomisk tillväxt. Aguilar (2021) rekommenderar därför att forskare utmanar befintliga tillväxtorienterade modeller för entreprenöriella ekosystem. I linje med detta vill vi i den här studien utveckla förståelsen för entreprenöriella ekosystem i en landsbygdskontext genom att nyansera med aspekter som forskningen framhäver är viktiga för entreprenörskap på landsbygden. Eftersom studien fokuserar på ett landsbygdsområde där ett entreprenöriellt ekosystem är under utveckling kan vi bidra till kunskapen flera sätt. Dels kan vi synliggöra vilka komponenter som är av betydelse för aktörer i ett tidigt skede. Dels kan vi bidra till förståelsen om hur utformningen av entreprenöriella ekosystem förändras i en landsbygdskontext. Slutligen, eftersom entreprenörskap på landsbygden ofta är knutet till platsbundna möjligheter och utmaningar, konstrueras entreprenöriella processer dels genom att skapa möjligheter från lokala resurser, dels att förvalta dessa på ett sätt som möjliggör långsiktigt värdeskapande. Utifrån detta kan vi synliggöra hur entreprenöriella ekosystem kan bidra till långsiktigt hållbar utveckling i landsbygder.

1.4 Syfte och forskningsfrågor

Syftet med den här studien är att utveckla förståelsen för entreprenöriella ekosystem på landsbygden. För att åstadkomma detta undersöks förutsättningarna för att etablera ett entreprenöriellt ekosystem i Vildmarksriket i Dalarna. Studien utgår från följande forskningsfrågor:

1. Hur skapas och utvecklas entreprenöriella ekosystem på landsbygden?
2. Vilken roll har platsen för utformningen av ett entreprenöriellt ekosystem?
3. Hur kan entreprenöriella ekosystem bidra till långsiktigt hållbar utveckling i landsbygder?

1.5 Avgränsningar

Denna studie är avgränsad till att undersöka hur ett entreprenöriellt ekosystem utvecklas från ett tidigt stadium, med utgångspunkt i teorier inom entreprenörskap och entreprenöriella ekosystem. Studiens geografiska avgränsning omfattar landsbygder, med särskilt fokus på Dalarna och kommunerna Mora, Vansbro och Leksand.

Studien är tidsmässigt avgränsad då studien kommer att fokusera på en tidsperiod där projektet Vildmarksriket befinner sig i ett tidigt stadie. Ytterligare avgränsningar har gjorts till att enbart intervjua aktörer med en koppling till området och projekt Vildmarksriket.

Med utgångspunkt i teorier kring entreprenörskap och entreprenöriella ekosystem kommer dessa perspektiv att tillämpas i studien. Detta innebär att andra perspektiv har valts bort för att kunna göra en mer djuplodad studie inom de nämnda fälten.

1.6 Disposition

Denna studie bygger på sex kapitel. I det första kapitlet presenterades en bakgrund, en problemformulering av ett teoretiskt samt empiriskt problem, studiens syfte och forskningsfrågor och även studiens avgränsningar. I följande kapitel presenterar det teoretiska ramverk studien använder sig av och avslutas med en teoretisk syntes. Därefter, i kapitel tre, presenteras studiens metod. I kapitel fyra presenteras resultatet som består av studiens inhämtade empiri. Den inhämtade empirin analyseras sedan i förhållande till det teoretiska ramverket i kapitel fem. I kapitel sex diskuteras forskningsfrågorna utifrån de föregående kapitlen. I studiens avslutande kapitel presenteras även studiens slutsatser och bidrag.

2. Teoretiskt ramverk

Det här kapitlet presenterar de teoretiska utgångspunkter som ligger till grund för studien. Det teoretiska ramverket bygger på två pelare – entreprenörskap och entreprenöriella ekosystem. I den här studien betraktas entreprenörskap som en värdeskapande process som kan bidra till hållbara samhällen ekonomiskt, socialt och miljömässigt. Den tillväxtorienterade förståelsen för entreprenöriella ekosystem som hittills dominerat forskningen nyanseras med förutsättningar för entreprenörskap på landsbygden. Detta för att förstå hur platser unika möjligheter och utmaningar påverkar utvecklingen av entreprenöriella ekosystem.

2.1 Entreprenörskap som värdeskapande process

Entreprenörskap betraktas ofta som en drivkraft för ekonomisk utveckling, men grunden för entreprenörskap handlar alltid om värdeskapande (Pinelli et al. 2022). Värde kan uttryckas på olika sätt, från tillväxt och monetär vinst till andra värden i en subjektiv bemärkelse såsom nytta eller mening (Lackéus 2018). Värdeskapande sker genom att en individ eller en grupp agerar för att skapa något nytt. Antingen genom att skapa en möjlighet och sedan allokera resurser för att realisera möjligheter i konkreta produkter eller tjänster som är attraktiv för andra, alternativt genom att bidra till att förbättra individers upplevda livssituation (Amit & Zott 2001). Värdeskapandet är således inte enstaka händelser utan en initiativrik process där flera faktorer påverkar och samverkar i en föränderlig miljö (Sarasvathy 2001).

Några centrala delar kan urskiljas ur den entreprenöriella processen, även om den inte alltid ser likadan ut. Generellt så innebär den inledande fasen att en möjlighet skapas utifrån en eller flera aktörers kreativitet (Shane & Venkataraman 2000). Därefter kräver processen en allokering av resurser för att realisera idéns möjlighet. Resurserna kan bestå av kapital, kunskap och sociala nätverk, som varierar beroende på kontext (Müller & Korsgaard 2018). När resurser kopplas samman med möjligheten så inleds en utvecklande fas som formas utifrån problemlösning i mindre skala där de inblandade i processen ökar sin kunskap av möjligheten, för att utforska om den är realiserbar (Sarasvathy 2001). Det är sedan när produkten, tjänsten eller en upplevelse av en förbättrad situation uppvisas i andra sociala sammanhang som ett värde uppstår. Däremot, även om monetära medel är viktigt för att fortsätta kunna bedriva verksamheten och i förlängningen utveckla den (Teece 2010), bygger entreprenöriella processer inte enbart på entreprenörers strävan efter att skapa värde för kunder för att generera vinst. Entreprenöriella processer kan drivas av andra värden så som att förbättra sociala villkor eller bidra till hållbar utveckling.

Värdeskapandet från entreprenöriella processer kan ses på flera olika nivåer. På individnivå kan det handla om försörjning, självförverkligande genom att skapa en viss typ av livsstil eller nå en viss typ av social position (Stone & Stubbs 2007). På

organisationsnivå kan värdeskapandet i stället handla om att skapa värde genom innovation eller effektivisering och på så sätt nå ut med något nytt till marknaden, alternativt nå ut till en ny marknad (Amit & Zott 2001). Ur ett samhällsperspektiv kan entreprenöriella processer innebära värdeskapande genom att bidra till sysselsättning, skatteintäkter och regional utveckling (Gries & Naudé 2009). Ett annat perspektiv på värdeskapande är att det är anknutet till den kontext de entreprenöriella processerna äger rum. I urbana miljöer framträder ofta värdeskapandet genom innovation (Stam 2015), medan värdeskapandet i landsbygder ofta präglas av tillvaratagandet av platsbundna resurser och starka sociala nätverk (Korsgaard et al. 2015b). De entreprenöriella processerna som ger upphov till värdeskapande är därför en produkt av och har en effekt på den omgivande kontexten.

2.1.1 Entreprenörskap för hållbara samhällen

Entreprenörskap som strävar efter att skapa flera värden än ekonomiska, för flera aktörer än sig själva, har börjat att kallas för 'hållbart entreprenörskap' (Parrish 2010; Shepherd & Patzelt 2010). Det finns flera definitioner av hållbart entreprenörskap, och många definitioner bygger på en uppfattning om att entreprenöriella processer bygger på att identifiera eller upptäcka möjligheter för hållbart värdeskapande som kan utnyttjas för utveckling och tillväxt (Muñoz & Cohen 2018). Inom ramen för denna studie betraktas entreprenörskap istället som processer där entreprenörer *skapar* möjligheter för ekonomiskt, socialt och miljömässigt värdeskapande genom kontinuerlig interaktion med andra och omgivningen (Sarasvathy 2001). Mot bakgrund av detta tillämpas en definition av hållbart entreprenörskap utifrån Shepherd och Patzelt (2011) beskrivning:

“Sustainable entrepreneurship is focused on the preservation of nature, life support, and community in the pursuit of perceived opportunities to bring into existence future products, processes, and services for gain, where gain is broadly construed to include economic and non-economic gains to individuals, the economy, and society.” (Shepherd & Patzelt 2011, pp 137)

En möjlig tolkning av denna definition är att entreprenörers upplevelser av de möjligheter som finns för att skapa produkter, tjänster och processer som förbättrar individers upplevda livssituation bottnar i interaktionen mellan individer och omgivningen. Detta ligger i linje med det konstruktivistiska synsättet på entreprenöriella möjligheter som tillämpas inom ramen av denna studie. Den största distinktionen från de traditionella formerna av entreprenörskap är att det hållbara entreprenörskapet inte enbart strävar efter ekonomisk vinst, det strävar även samtidigt efter att minimera negativ miljöpåverkan och att skapa positiva samhällseffekter (Shepherd & Patzelt 2011).

Hållbart entreprenörskap bygger på att skapa möjligheter i en kontext kanträd av hållbarhetsutmaningar, ofta genom innovation eller nytänkande, som sedan skapar värde både för entreprenören och samhället (Cohen & Winn 2007). Dean och

McMullen (2007) menar att hållbart entreprenörskap kan realisera dessa möjligheter och bidra till en övergripande drivkraft för en samhällsomställning mot en mer hållbar framtid. I detta sammanhang betraktas hållbarhet utifrån de tre olika dimensionerna: Ekonomiskt, socialt och miljömässigt (Shepherd & Patzelt 2011).

Ur ett ekonomiskt perspektiv handlar hållbart entreprenörskap om att skapa långsiktigt värde, inte enbart för entreprenörens verksamhet utan också till dess omgivning. Ekonomisk hållbarhet för en verksamhet innebär att dess affärsmodell involverar långsiktighet i dess strategi samt har en förmåga att förbise kortsiktiga vinstmöjligheter (Schaltegger et. al 2016). Utöver det tar hållbart entreprenörskap även hänsyn till en hållbar resursanvändning, en avvägd riskhantering och lokala ekonomier. Entreprenörskapsformen adresserar även marknadsbrister, så som påfrestningar på miljön och överkonsumtion, och tar därför hänsyn till dessa ofullkomligheter och hanterar dessa problem med nytänkande och innovationer (Cohen & Winn 2007). Ekonomiskt hållbara företag har också ofta ett bredare perspektiv på lönsamhet och värdeskapande, där miljömässigt och socialt värde blir delaktigt i affärsstrategin (Markman et. al 2016).

Den miljömässiga hållbarheten i den entreprenöriella kontexten innebär att verksamheter aktivt arbetar för att minimera sin miljöpåverkan genom exempelvis resurssnål produktion eller cirkulära affärsmodeller. Ekologiska problem kan ses som en affärsmöjlighet för de hållbara entreprenörerna, där de bidrar med lösningar till att lösa exempelvis klimatförändringar, nedmontering av biologiska ekosystem och förlust av biologisk mångfald (Dean & McMullen 2007). Hållbart entreprenörskap påpekar att miljöförbättringar och affärsmässig framgång inte nödvändigtvis behöver vara motsatsen till varandra, utan att det har potentialen att förstärka varandra och skapar nya möjligheter i nya marknader för hållbara produkter och tjänster (Kirkwood & Walton 2010).

Social hållbarhet inom entreprenörskap handlar ofta om frågor som jämlikhet, delaktighet och social integration. De entreprenöriella processerna blir centrala i att adressera sociala utmaningar genom att de aktivt arbetar med att stärka sociala värden utifrån att arbeta med sociala orättvisor och främja jämställdhet (Shepherd & Patzelt 2011). I detta sammanhang kan entreprenörskap fungera som en betydande faktor för samhällsförändring genom att det möjliggör inkluderande initiativ som syftar till att skapa arbetstillfällen, stärka kompetens och erbjuda stöd till grupper som står utanför arbetsmarknaden (Green et al. 2024). För att en verksamhet ska bli hållbar behöver den aktivt arbeta med att få in etiska principer, rättvisa arbetsvillkor och mångfald i dess verksamhetsstrategi (Gupta et al. 2022).

Dessa tre dimensioner utgör tillsammans grunden för begreppet hållbart entreprenörskap och används ofta för att analysera hur entreprenöriella processer kan bidra till en långsiktig hållbar utveckling. För att främja hållbar utveckling på en plats krävs att ekonomiska, miljömässiga och sociala perspektiv interageras i de

entreprenöriella processer och dess verksamheter inom ramen av den kontext den äger rum. Hållbart platsutvecklande kännetecknas av att de entreprenöriella processer drar nytta av de lokala resurser som finns och bidrar till att täcka de behov som existerar, samtidigt som det har förmågan att stärka platsens identitet. Tillsammans kan detta leda till en långsiktig ekonomisk stabilitet skapas genom småskaliga men handlingskraftiga verksamheter (Steiner & Atterton 2015). Platsens sociala hållbarhet är nära kopplad till engagemang, samarbete och lokalt ägande där entreprenörer inte bara kan ses som affärsdrivande aktörer utan även en viktig aktör som formar och skapar ett hållbart samhälle (Kimmit & Muñoz 2018). När entreprenörer integrerar naturens värden i sina verksamheter, exempelvis inom naturturism, och verkar för att bevara och utveckla dessa, kan det främja en hållbar platsutveckling. Detta genom att människa och natur samverkar och där ekonomisk och ekologisk nytta förenas (Hockerts & Wüstenhagen 2010). När de tre hållbarhetsdimensionerna blir en naturlig del av entreprenöriella processer ökar det möjligheten för platser att överleva ekonomiskt och socialt samtidigt som samhället lär sig värna om miljön.

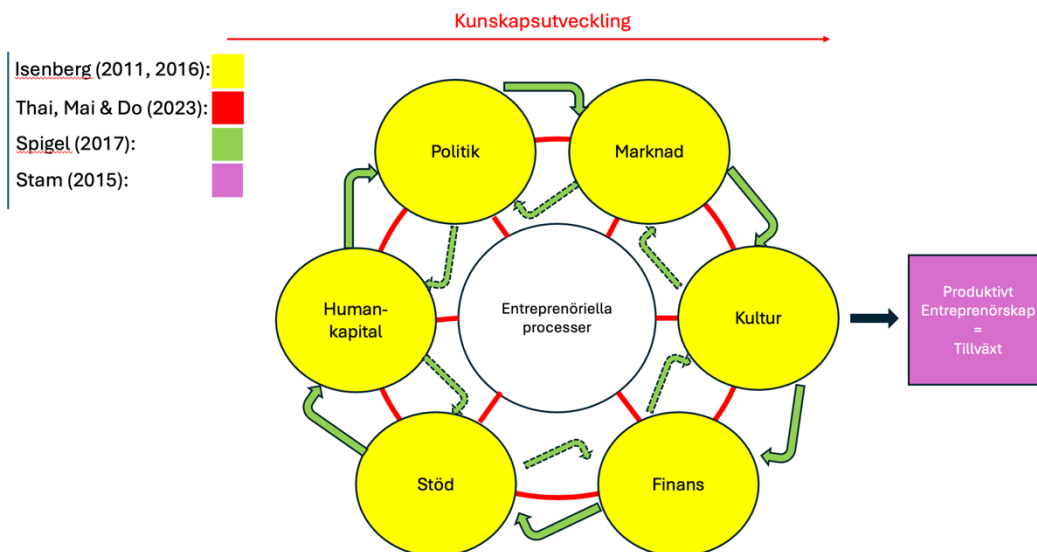
2.2 Entreprenöriella ekosystem

Entreprenöriella ekosystem bygger på begreppet ekosystem från ekologin. Det introducerades av Tansley (1935) för att synliggöra komplexiteten i geografiskt avgränsade biologiska system. Sådana system består av både levande och icke-levande krafter som upprätthåller systemet genom ett ömsesidigt samspel mellan organismer och miljön de verkar inom. Ett exempel på detta är maskar och växter. Maskar frigör näringsämnen genom att bryta ned dött växtmaterial. Detta skapar förutsättningar för nya växter. Nya växter innebär föda till nästa generation maskar, vilket säkerställer uppväxten av framtida växter. Med andra ord både skapas och upprätthålls systemet genom komplexa interaktioner inom och mellan organismer och den omgivande miljön.

På liknande sätt har forskare uppmärksammat komplexiteten i entreprenöriella processer (Isenberg 2016). Exempelvis är individen viktig eftersom det är denne som skapar möjligheter för ekonomiskt, socialt och miljömässigt värde (Sarasvathy 2001). Samtidigt förklarar Van de Ven (1993) att infrastrukturen för entreprenörskap, exempelvis tillgång till kapital eller kompetent arbetskraft, i hög grad fastställer förutsättningarna för entreprenöriella processer. Dock är infrastrukturen för entreprenörskap inte statisk, utan förändras och anpassas över tid genom kontinuerliga interaktioner mellan aktörer inom ett större affärsekosystem (Moore 1993). Om det finns förutsättningar för entreprenörskap, tenderar entreprenöriell aktivitet att koncentreras till specifika områden över tid (Stam 2007). Detta tyder på att aktörer inte enbart är sammankopplade utifrån ömsesidiga intressen. Över tid kommer även den fysiska distansen mellan aktörer minska till förmån för mer effektiva samarbeten. Detta öppnar även upp en

diskussion om hur kontext inverkar på entreprenöriella processer, eftersom varje område för med sig unika lokala förhållanden (Welter 2011). Entreprenörskap, precis som organismer i ett ekosystem, präglas av komplexitet och formas av interaktioner mellan aktörer och omgivningen.

Entreprenöriella ekosystem synliggör hur entreprenöriella processer sker i system av aktörer, strukturer och institutioner (Brown & Mason 2017). Hur dessa system är uppbyggda och vilka delar som ingår finns det däremot delade meningar om. Neck et al. (2004) beskrev entreprenöriella ekosystem utifrån fem grundläggande komponenter i form av inkubatorer, kultur, infrastruktur, formella nätverk och informella nätverk. Till exempel ansågs inkubatorer, det vill säga andra företag som kunde stödja blivande entreprenörer, viktiga för att individer skulle våga realisera sina drömmar. Cohen (2006) byggde vidare på dessa komponenter och framhävde i stället att en möjliggörande kultur där företagande uppskattas och uppmuntras var den enskilt viktigaste komponenten. Isenberg (2010; 2011) tar däremot avstånd från att lyfta fram enskilda komponenter som viktigare än andra. Han menar att ett vanligt misstag är att fokusera på en eller ett par komponenter. I stället består entreprenöriella ekosystem i själva verket av flera samverkande domäner i form av politik, finans, kultur, stöd, humankapital och marknad, som alla är lika viktiga och samspelar beroende på kontext. Till skillnad från komponenter, som ofta ses som fristående byggstenar, betonar domänbegreppet ett mer systemiskt och dynamiskt samspel mellan olika aktörer och funktioner inom ekosystemet. Varje domän representeras av aktörer som har ett intresse av mer entreprenörskap, exempelvis politiker som vill ha lokal utveckling eller banker som vill ha fler företag att låna ut pengar till (Isenberg & Onyemah 2016). Thai et al. (2023) utvecklade domänbegreppet och visade betydelsen av kunskapsutveckling och nätverk för att entreprenöriella ekosystem ska upprätthållas över tid. Varje domän både stödjer och förstärker sig själva i interaktionen med andra domäner och kan ha olika roller vid olika tillfällen av systemets livscykel (Spigel 2017). En möjlig tolkning av den samlade forskningen om vilka delar som är avgörande för entreprenöriella ekosystem kan sammanfattas i följande modell (se figur 1).

Figur 1. Domäner och interaktioner i tillväxtorienterat entreprenöriellt ekosystem (egen bearbetning)

Figuren visar en samlad bild av forskningens syn på vilka domäner och interaktioner som anses viktiga för framgångsrika entreprenöriella ekosystem. I detta sammanhang beskrivs framgång som systemets förmåga att främja produktivt entreprenörskap, det vill säga sådant entreprenörskap som kan bidra till ekonomiskt tillväxt (Stam 2015). Liknande tillväxtorienterade modeller baseras till stor del på observationer av system som kännetecknas av hög entreprenöriell aktivitet, som existerar i utvecklade, urbana områden och som främjar innovation och tillväxt (Brown & Mason 2017; Cao & Shi 2021). Däremot utgör landsbygdsområden ofta raka motsatsen till detta till följd av geografisk distansering, bristande tillgänglighet och unika lokala förhållanden som skapar tydliga plastbaserade identiteter (Gashi et al. 2022). Även om vissa betonar att det finns likheter mellan entreprenöriella ekosystem i landsbygder och i urbana områden behöver förståelsen för entreprenöriella ekosystem nyanseras med insikter om förutsättningarna för entreprenörskap i en landsbygdscontext (Aguilar 2021).

2.2.1 Entreprenöriella ekosystem på landsbygden

I likhet med tillväxtorienterade modeller pekar även studier på att vissa grundläggande förutsättningar är centrala för entreprenöriella ekosystem på landsbygden. I en litteraturstudie identifierar Asmit et al. (2024) faktorer såsom kompetens, nätverk, kultur, finansiering, offentlig styrning, infrastruktur, resurser och marknader som betydelsefulla delar. Detta tyder på att entreprenörskap på landsbygden till viss del har liknande behov som i andra kontexter. Samtidigt finns anledning till försiktighet i att generalisera. Flera forskare har betonat att entreprenörskap på landsbygden utvecklas i nära relation till lokala, sociala och fysiska resurser (Müller & Korsgaard 2018), vilket innebär att förutsättningarna

varierar kraftigt mellan olika landsbygder. Aguilar (2021) understryker exempelvis att vissa landsbygdsområden präglas av utmaningar såsom lägre inkomstnivåer och geografisk distans till marknader och tjänster – faktorer som kan begränsa tillgången till flera av de resurser som ofta lyfts fram i framgångsrika entreprenöriella ekosystem.

De utmaningar som kan uppstå i landsbygder innebär att funktionen och strukturen av domäner i entreprenöriella ekosystem förändras (Xu & Dobson 2019). Exempelvis menar Quispe Fernandez et al. (2023) att geografisk distansering till finansiärer så som banker och riskkapitalister innebär att det kan finnas begränsade möjligheter att säkra finansiering i landsbygder. I stället måste landsbygdens entreprenörer hitta andra vägar, exempelvis genom att finansiera sin egen verksamhet (Winborg & Landström 2001), eller förlita sig på statligt finansierade organisationer för att tillgodogöra sig nödvändigt kapital (Kerr & Nanda 2011).

Begränsade ekonomiska möjligheter påverkar inte enbart entreprenörer, utan kan även ha en inverkan på den lokala infrastrukturen. Stathopoulou et al. (2004) förklarar att det ofta finns brister i lokal infrastruktur i många landsbygder. Dels digitalt då det ofta finns begränsad och försenad spridning av ny teknik till landsbygdsområden, dels fysiskt, i form av brister i vägnät och transportmöjligheter. Begränsad digital infrastruktur innebär att utvecklingen av entreprenöriella ekosystem på landsbygden i större utsträckning är beroende av lokala marknader (Bowen & Morris 2019). Brister i fysisk infrastruktur kan leda till minskad mobilitet hos både entreprenörer, potentiella samarbetspartners samt arbetskraft vilket minskar möjligheterna att utveckla verksamheter i landsbygder (Muñoz & Kimmitt 2019).

I landsbygder finns därför ofta utmaningar kopplat till kompetensförsörjning. Detta beror på att landsbygdskontexter ofta präglas av lågt befolkningsantal (Dabson 2001), en åldrande befolkning (Aggrawal 2013) och distansering till utbildningsinstitutioner (Xu & Dobson 2019). I en landsbygd kan det därför handla om att skapa en attraktiv plats för att både behålla kompetensen som finns, och attrahera kompetens till platsen (Venhorst et al. 2010). Det kan exempelvis ske genom att tillhandahålla basservice eller genom samverkan mellan entreprenörer och offentliga aktörer utveckla platsen till ett attraktivt område (Taecharungroj & Prasertsakul 2023). Detta synliggör också att begränsningar i flera av de domäner som anses viktiga för entreprenöriella ekosystem på landsbygden innebär att andra delar får större betydelse.

I entreprenöriella ekosystem på landsbygden får nätverk och offentlig styrning en större roll. Korsgaard et al. (2015b) förklarar att sociala nätverk kan vara viktigt

både för att inse vilka möjligheter som finns på platsen, och för att kunna realisera dessa möjligheter i konkreta verksamheter. Eftersom entreprenörer genom sina verksamheter kan stötta utvecklingen av landsbygder har lokalbefolkningen ett intresse av att stötta entreprenöriella processer vilket leder till en självförstärkande dynamik (Korsgaard et al. 2015b). I enlighet med McKeever et al. (2014) handlar detta om att entreprenöriella processer på landsbygden bygger på socialt kapital, vilket förklaras som resurser som är förankrade i nätverk och som också görs tillgängliga genom sociala kontakter mellan lokala aktörer. Eftersom entreprenörer ofta är begränsade i flera avseenden i en landsbygdscontext måste entreprenörer därför dra nytta av socialt kapital för att utveckla sina verksamheter.

Sociala nätverk kan därför vara avgörande för att få tillgång till resurser som annars är begränsade och för att skapa legitimitet för verksamheten (Korsgaard et al. 2022). Däremot är det inte bara nätverk mellan entreprenörer och lokalbefolkningen som spelar roll. I en landsbygdscontext agerar offentliga aktörer ofta i samverkan med entreprenörer för att tillgängliggöra resurser i en omgivning som annars är begränsad (Bernier & Hafsi 2007). I en landsbygdscontext handlar det därför inte om offentlig styrning, i stället agerar offentliga aktörer tillsammans med andra aktörer för att skapa förutsättningar för lokal utveckling. Detta genom politik som underlättar för entreprenörer, men också genom att utgöra en betydande kund och samarbetspartner för landsbygdens entreprenörer (North & Smallbone 2006). Till följd av de begränsningar som identifierats i flera domäner i en landsbygdscontext synliggörs hur samverkan, både mellan entreprenörer, och mellan entreprenörer och offentliga aktörer, får större betydelse för att täcka upp luckor i systemet. Tillsammans skapar lokala aktörer förutsättningar för att ta vara på de unika möjligheter som finns i landsbygder kopplat till naturtillgångar, kultur och historia (Aguilar 2021).

2.2.2 Landsbygders diversifierade entreprenörskap

Landsbygder erbjuder unika möjligheter som ger upphov till diversifierade former av entreprenörskap (Aguilar 2021). Således särskiljer entreprenöriella ekosystem på landsbygden från tillväxtorienterade varianter eftersom entreprenöriella processer på landsbygden i hög grad formas av lokala förhållanden (Fortunato 2014). Exempelvis finns det lantbruks- och skogsbruksentreprenörer som förvaltar mark och skog för att tillhandahålla samhällets mest vitala produkter och tjänster. Motivationen för denna form av entreprenörskap är ofta att agera på ett sätt som möjliggör framtida generationer att utöva samma typ av entreprenörskap (Fitz-Koch et al. 2018). Korsgaard et al. (2015a) framhäver två andra typer av entreprenörskap som kan växa fram i landsbygder. Det finns dels sådana företag vars entreprenöriella processer är tydligt förankrade i den sociala dimensionen på platsen och som drivs utifrån ett ansvar att förvalta lokala fysiska och sociala

resurser (Bensemman et al. 2021). Den andra typen av entreprenörskap bygger i stället på att utnyttja platsens resurser för att åstadkomma ekonomisk vinning (Korsgaard et al. 2015a).

Landsbygder kan även attrahera livsstilentreprenörer som utvecklar verksamheter för att åstadkomma en specifik livsstil kopplat till natur och kultur (Stone & Stubbs 2007). Dessa utgör en viktig del i långsiktig utveckling av entreprenöriella ekosystem i landsbygder eftersom de bygger på att förvalta platsens omgivning och historik för att åstadkomma ett breddat och mer diversifierat utbud av produkter och tjänster (Cunha et al. 2020). Gemensamt för samtliga former av entreprenörskap som växer fram i en landsbygdscontext är att de bygger på platsens resurser. Entreprenörskap på landsbygden är beroende av platsens unika möjligheter kopplat till naturtillgångar, kultur och historia (Aguilar 2021). Samtidigt är platsens sociala dynamik avgörande för att hantera utmaningar kopplat till begränsade resurser av andra slag (Korsgaard et al. 2015b). Eftersom platsens sociala dimensioner och fysiska resurser till stor del dikterar hur och i vilken form som entreprenörskap växer fram, innebär det att platsen har en fundamental roll i hur entreprenöriella ekosystem formas och utvecklas.

2.3 Teoretiskt syntes

I likhet med biologiska ekosystem är entreprenöriella processer situerade i komplexa system av aktörer, faktorer och krafter som stödjer, skapar och upprätthåller entreprenöriella processer över tid (Moore 1993). Dessa entreprenöriella ekosystem kan bidra till ekonomisk tillväxt genom att främja produktivt entreprenörskap (Stam 2015). För att åstadkomma detta behövs tillgång till flera domäner så som politik, finans, kultur, marknad, stöd, och humankapital som är sammanlänkade i nätverk och som bidrar till att utveckla och sprida kunskap i området (Isenberg 2011; Thai et al. 2023). På ett liknande sätt kan entreprenöriella ekosystem i landsbygder vara uppbyggda med liknande uppsättningar domäner eftersom entreprenörskapet i grunden har samma behov oavsett vilket område det utövas i (Asmit et al. 2024). Däremot förändras domäners struktur och funktion till följd av landsbygders unika möjligheter och utmaningar (Aguilar 2021).

Ett återkommande problem i flera landsbygder är begränsningar i domäner så som finansiering och infrastruktur vilket kan betyda att sociala nätverk och offentliga aktörer får en större roll (North & Smallbone 2006). Därtill innebär landsbygders möjligheter, ofta kopplat till naturtillgångar och kultur, att entreprenöriella ekosystem på landsbygden ger upphov till diversifierade former av entreprenörskap som bygger på landsbygders unika uppsättningar resurser (Stone & Stubbs 2007; Korsgaard et al. 2015a; Fitz-Koch et al. 2018). Eftersom entreprenörskap är en värdeskapande process och landsbygdens entreprenörer är diversifierade till följd

av varje landsbygds unika möjligheter och utmaningar, innebär detta att olika entreprenörer drivs av att bidra till platsen på olika sätt.

I grunden bedrivs verksamheter för ekonomisk vinst, eftersom ekonomiska förutsättningar är viktiga för att upprätthålla entreprenörskapet över tid. I en landsbygdscontext är entreprenörer däremot bundna till den lokala kontexten är därför ofta beroende av att platsens fortlevnad (Cohen & Winn 2007). Detta innebär att entreprenörskap på landsbygden kan drivas av att förbättra sociala villkor på platsen och förvalta den historia och kultur som finns, vilket bidrar till att upprätthålla en levande landsbygd (Kimmitt & Muñoz 2018). Därtill, eftersom entreprenöriella processer på landsbygden ofta bygger på de naturtillgångar som platsen erbjuder, är det avgörande att dessa finns kvar på långsikt. Detta innebär att entreprenörer på landsbygden också kan drivas av att använda resurser på ett hållbart sätt (Kirkwood & Walton 2010). Entreprenöriella ekosystem i en landsbygdscontext kan därmed, till skillnad från tillväxtorienterade varianter, ge upphov till diversifierade former av entreprenörskap som kan ge upphov till ekonomiska, sociala och miljömässiga värden och således bidra till långsiktigt hållbar utveckling i landsbygder.

3. Metod

I det här kapitlet redogörs för de forskningsfilosofiska ställningstaganden som utgör grunden för studiens metodologiska ansats och val av metoder. Därefter beskrivs det praktiska genomförandet, inklusive urval, insamling och analys av empiri. Kapitlet avslutas med en diskussion om forskningsetiska överväganden, kvalitetskriterier samt en kritisk reflektion kring studiens genomförande och begränsningar.

3.1 Filosofiska ställningstaganden

Den här studien genomförs med en ontologisk positionering i linje med konstruktionism. Detta innebär att vi betraktar verkligheten som socialt konstruerad. Till skillnad från objektivistiska synsätt som bygger på att världen är en objektiv entitet, menar vi i stället att vad som är verkligt är ett resultat av subjektiva tolkningar och socialt samspel (Bryman & Bell 2017). Detta innebär att vad som är verkligt också är under konstant revidering eftersom individers upplevelser, erfarenheter och tolkningar förändras över tid (Bryman & Bell 2017). En viktig insikt som följer av detta resonemang är att verkligheten kan bestå av flera parallella verkligheter eftersom olika individer kan ha olika uppfattningar om världens beskaffenhet (Creswell 2013). Detta gäller även oss. Den bilden som vi har av entreprenöriella ekosystem, och som presenteras i den här studien, är en av många möjliga konfigurationer och baseras på vår subjektiva uppfattning.

Vi strävar efter att förstå entreprenöriella ekosystem på landsbygder genom en tolkande forskningsansats (Bryman & Bell 2017). Vår hållning är interpretivistisk - vi anser att kunskap om komplexa fenomen endast kan fås genom att lyssna till, och tolka, individers upplevelser, erfarenheter och uppfattningar om sin omgivning (Bryman & Bell 2017). Detta skiljer från positivistiska synsätt som betraktar kunskap utifrån vad som kan mätas, vägas eller statistiskt testas (Bryman & Bell 2017). Sådana förhållningssätt är lämpliga ifall syftet är att hitta samband, men i den här studien vill vi i stället utveckla förståelsen för entreprenöriella ekosystem på landsbygden, och vi ifrågasätter antagandet att entreprenöriella ekosystem utvecklas på samma sätt oavsett kontext. Förståelse är ett viktigt ord i det här sammanhanget. Genom att fånga och tolka upplevelser från individer inom systemet kan vi få en djupgående förståelse för ett komplext fenomen som entreprenöriella ekosystem på landsbygden (Bryman & Bell 2017).

Den kunskap som vi genererar om hur entreprenöriella ekosystem utvecklas på landsbygden baseras på erfarenheterna hos lokala aktörer men också utifrån vår egen tolkning av omgivningen. Vår axiologiska inställning är således att forskning

är en värdestyrd process (Saunders et al. 2009). Detta innebär att den forskning som bedrivs inom ramen av den här studien inte kan vara fri från värderingar, eftersom våra egna värderingar färgar vår tolkning av omgivningen och hur vi uppfattar berättelserna från lokala aktörer.

3.2 Forskningsstrategi

Vår ståndpunkt är att kvalitativ metod med en induktiv ansats lämpar sig väl för den här studiens ändamål. I enlighet med Bryman & Bell (2017) är kvalitativa metoder användbara för att fånga in nyanserade perspektiv i komplexa sociala situationer. Detta faller i linje med den här studiens syfte; att ta del av lokala aktörers upplevelser och erfarenheter om sin omgivning för att utveckla förståelsen för entreprenöriella ekosystem på landsbygden. Vår utgångspunkt är att entreprenöriella ekosystem består av komplexa konfigurationer av aktörer, faktorer och krafter vars roll i systemet i hög grad är beroende av sociala relationer och subjektiva tolkningar av aktörer inom systemet. För att skapa en förståelse för hur detta utspelar sig i en landsbygdscontext är en kvalitativ metod nödvändigt eftersom det tillåter oss att förstå den mening som lokala aktörer skapar genom sina handlingar och interaktioner (Bryman & Bell 2017). Detta tillvägagångssätt informerar ett induktivt förhållningssätt till teorigenerering.

Till skillnad från kvantitativa metoder där forskare utgår från teori för att skapa hypoteser som sedan testas, genererar vi teori genom en iterativ process där teoretiska idéer härleds från den empiri som samlats in (Bryman & Bell 2017). Detta innebär att empirin vägleder forskaren genom teorigenereringen. Denna process, där forskare vandrar mellan empiri och teori, återupprepas tills studien uppnår teoretisk mättnad (Bryman & Bell 2017). I den här studien uppnåddes teoretisk mättnad genom att inleda forskningsprocessen med en djupgående intervju med projektledaren för Vildmarksriket. Detta för att få en initial bild av området och de idéer som finns för att stärka företagandet på platsen. Det som synliggjordes i den inledande intervjun var att det fanns ambitioner att utveckla ett entreprenöriellt ekosystem på platsen. Detta för att skapa förutsättningar för att på långsikt bidra till platsens utveckling utifrån ekonomiska, sociala och miljömässiga värden.

Insikter från den inledande intervjun vägledde oss i processen att bygga ett teoretiskt ramverk för att uppnå studiens ändamål. Ramverket bygger på generella insikter om entreprenöriella ekosystem, nyanserat med aspekter som är viktiga för entreprenörskap på landsbygden och slutligen hur entreprenörer kan skapa hållbara värden. Det ligger i linje med den initiala förståelsen som skapades i samtalet med Projektledaren för Vildmarksriket. Utifrån detta samlades sedan mer empiri in från en varierad skara aktörer med olika roller i Vildmarksriket som innebar fler

anpassningar i det teoretiska ramverket. Exempelvis synliggjorde empirin att entreprenörer ofta behöver finansiera sina egna verksamheter, vilket utgjorde en möjlighet att nyansera det teoretiska ramverket. Detta eftersom befintlig kunskap främst framhåvt att distanseringen från banker och riskkapitalister får följden att offentliga aktörer har en viktig roll i att erbjuda nödvändigt kapital. Den iterativa processen möjliggjorde att denna förståelse kunde nyanseras för att även inkludera självfinansiering som en viktig del för entreprenörers möjligheter att tillgodogöra sig nödvändigt kapital. Detta tillvägagångssätt innebär att vi skapar mening i teorin tillsammans med lokala aktörer genom att sammanfoga och jämföra deras berättelser med befintlig kunskap i syfte att generera nya insikter (Bryman & Bell 2017).

En fördelaktig forskningsdesign för att åstadkomma detta är fallstudier, som innebär en djupdykning i den sociala verkligheten i specifika kontexter (Creswell 2013). Sådan forskningsdesign är specifikt användbara i de fall då det finns begränsad kunskap om det fenomen som studien syftar till att undersöka (Labaree 2020). Trots att det finns forskning om entreprenöriella ekosystem, finns det få studier som undersöker fenomenet i en landsbygdskontext. Det finns några få studier som har genomförts med landsbygder i åtanke, men dessa har utförts med en litteraturstudiedesign (Aguilar 2021; Asmit et al. 2024). Det behövs med andra ord fler empiriska studier för att skapa en mer enhetlig bild av hur entreprenöriella ekosystem formas och utvecklas i en landsbygdskontext. I den här studien utforskar vi ett enskilt fall, Vildmarksriket i Dalarna, för att förstå förutsättningarna för att utveckla ett entreprenöriellt ekosystem. Genom att tillämpa en fallstudiedesign kan vi få en rik och djupgående förståelse hur entreprenöriella ekosystem utvecklas på landsbygden (Creswell 2013). Däremot finns det också begränsningar med detta tillvägagångssätt eftersom vi utgår från lokala aktörers upplevelser i en specifik kontext, vilket innebär svårigheter att tillämpa resultaten i andra miljöer (Bryman & Bell 2017).

3.3 Filosofisk och metodologisk förenlighet

I enlighet med Saunders et al. (2009) är det avgörande för forskningens genomförande att de filosofiska ställningstagandena, inställningen till teori och den metod som används stämmer överens för att åstadkomma kontinuitet genom hela forskningens genomförande. Detta har en fundamental påverkan på forskningens utfall. Våra ontologiska, epistemologiska och axiologiska ställningstaganden genomsyrar varje del av forskningsprocessen. I valet av ämne var det naturligt att ifrågasätta tillväxtorienterade ramverk för entreprenöriella ekosystem eftersom vår bild är att entreprenörskap är heterogent, formas av den kontext där entreprenörskap sker och ger upphov till olika värden. Våra filosofiska ställningstaganden återspeglas i uppbyggnaden av våra forskningsfrågor som bygger på att utforska

entreprenöriella ekosystem utifrån lokala aktörers upplevelser. Slutligen vägleder konstruktivist-interpretivist paradigmet våra val av metoder. Som forskare har vi ett ansvar att återge en bild av det lokala entreprenöriella ekosystemet som aktörer i området kan relatera till och vi anser att vi kan åstadkomma detta på bästa sätt med en kvalitativ forskningsstrategi.

3.4 Urval

Urvalet av intervjudeltagare gjordes genom en målstyrd urvalsmetod tillsammans med projektledaren för Projekt Vildmarksriket. Projektets syfte är att sammanföra lokala aktörer för att skapa en gemensam vision om hur ett entreprenöriellt ekosystem kan bidra till Vildmarksrikets framtid som både en plats för traditionellt lantbruk, modernt skogsbruk och som en attraktiv turistdestination. Målstyrt urval innebär att rikta in empiriinsamlingen på aktörer som har kunskap och erfarenheter som anses kunna bidra till att uppfylla studiens syfte (Bryman & Bell 2017). I den här studien vill vi utveckla förståelsen för entreprenöriella ekosystem på landsbygden. Eftersom entreprenöriella ekosystem består av en stor mängd ömsesidigt oberoende aktörer var det viktigt att intervjua lokala aktörer med varierade roller som på olika sätt är involverade i, eller påverkas av utvecklingen av ett entreprenöriellt ekosystem i Vildmarksriket (se tabell 1). Däremot är projekt Vildmarksriket fortfarande i ett tidigt stadie och projektledaren är mitt i processen att bygga legitimitet för utvecklingen av ett entreprenöriellt ekosystem. Därför var det också viktigt att välja intervjudeltagare tillsammans med projektledaren för att inte skada projektets utveckling. Detta har både för- och nackdelar. Dels var projektledarens vägledning i urvalsprocessen avgörande för att få tillgång till flera lokala aktörer med olika positioner i samhället vilket möjliggjorde en djupgående förståelse för förutsättningarna för ett entreprenöriellt ekosystem i Vildmarksriket. Däremot kan denna urvalsprocess också ha påverkat studiens resultat vilket diskuteras i den kritiska reflektionen i avsnitt 3.11.

Tabell 1. Intervjudeltagare, roller och intervjudid.

Intervjudeltagare	Rollbeskrivning	Intervjudid
Representant från Leader	Ordförande för Leader inom Dalälvarnas utvecklingsområde som arbetar för landsbygdsutveckling.	1 h 5 min
Representant från Visit Dalarna	Rådgivning och affärsutveckling för lokala besöksnäringens företag.	1 h 22 min
Lokal fiskeguide	Bedriver turistverksamhet med inriktning mot fiske och exklusive naturupplevelser.	43 min
Lantbrukare och brukshästföretagare	Bedriver lantbruk samt arbetar för att bevara och återintroducera brukshästar i skogsbruket.	35 min
Representant från Sollerön gemensamhetsskog	Ordförande i Sollerön gemensamhetsskog, skogsägare och bygger timmerhus.	40 min
Projektledare för Vildmarksriket	Driver och leder projektet samt bedriver turistverksamhet med inriktning mot natur och fåboddkultur.	1 h 8 min
Lokal naturguide	Bedriver turistverksamhet med inriktning mot aktiviteter så som paddling, vandring, skidåkning.	48 min
Representant från Solleröns Sockenförening	Ordförande i Solleröns sockenförening som arbetar för lokal utveckling.	1 h 8 min
Representant från Gesunda bystugeförening	Ordförande i Gesunda bystugeförening som arbetar för att förvalta och utveckla platsens värdeerbjudande.	1 h 16 min
Lantbrukare och caféägare	Bedriver lantbruk och café baserat på egenodlade råvaror.	47 min
Representant från rådgivningsföretag	Affärschef och rådgivare inom juridik, skatter och ekonomi för lantbrukare och skogsbrukare	23 min
Representant från Mora kommun	Arbetar för utvecklingen av det lokala näringslivet och har varit involverad i projekt Vildmarksriket.	52 min

Tabellen visar intervjudeltagarna och deras roller i Vildmarksriket samt intervjudiden. Däremot var empiriinsamlingen inte avgränsad till enbart intervjudid, utan empiriinsamlingen genomfördes över en veckas tid på plats i och omkring Vildmarksriket. Från stunden vi anlände till området till stunden för avfärd, intog vi ett undersökande förhållningssätt där empiriinsamlingen också utgjordes av att vistas på platsen, observera omgivningen och ta del av det lokala värdeerbjudandet. Detta inkluderade att besöka olika platser för att förstå möjligheter och utmaningar, men också att besöka restauranger, caféer och att vistas i skidspåren för att ta del av den sociala dynamiken. Eftersom området har en stark koppling till natur och kultur, spenderades tid i skog och mark med projektledaren för Vildmarksriket för att skapa en förståelse för visionerna för platsens framtid och drivkrafterna bakom företagandet på platsen. Därtill spenderades en halvdag med representanten från bystugeförening som bidrog till förståelsen för platsens starka kultur av samverkan och organisering som involverar både lokalbefolkning, offentliga aktörer och lokala företagare. Vår upplevelse av omgivningen tillsammans med intervjudeltagarnas berättelser och erfarenheter om lokalområdet bidrog till att skapa en gedigen förståelse om förutsättningarna för att etablera ett entreprenöriellt ekosystem i Vildmarksriket.

3.5 Empiriinsamling

Empirin i den här studien består både av primär empiri, i det här fallet berättelser från lokala aktörer och observationer av omgivningen, och sekundär empiri som

utgörs av rapporter och annat skrivet material som bidragit till att skapa en uppfattning om Vildmarksriket (Bryman & Bell 2017).

Den primära empirin samlades huvudsakligen in genom semistrukturerade intervjuer tillsammans med lokala aktörer i Vildmarksriket. Eftersom vi vill utveckla förståelsen för entreprenöriella ekosystem på landsbygden genom lokala aktörers upplevelser av sin omgivning var semistrukturerade intervjuer avgörande. Detta för att det är ett tillvägagångssätt som tillåter öppenhet och flexibilitet i intervjusituationen (Bryman & Bell 2017). Eftersom intervjudeltagarna har olika roller och bidrar med olika perspektiv möjliggjorde semistrukturerade intervjuer att vi kunde anpassa frågorna efter aktörernas kompetens, erfarenheter och roller. Samtidigt gjorde det också möjligt för oss att förhålla oss till centrala teman som var viktiga för att besvara studiens forskningsfrågor. Med hjälp av en övergripande intervjuguide var det möjligt för oss att ha en öppen dialog men samtidigt ha en fokuserad diskussion (se bilaga 1). Vi står fast vid att det inte hade varit lämpligt att använda oss av exempelvis strukturerade intervjuer eller frågeformulär eftersom det innebär att forskare är bundna till specifika frågor (Bryman & Bell 2017). Detta hade begränsat vår uppfattning om Vildmarksriket. I stället var ambitionen att få igång ett samtal kopplat till Vildmarksriket snarare än att fråga ut intervjudeltagare. Detta innebär att varje intervju blev en unik situation eftersom intervjuens struktur utvecklades utifrån hur samtalet tog form.

Den sekundära empirin utgjordes av tidigare studentarbeten, informationsbroschyrer som lokala aktörer tillverkat, lokaltidningar samt rapporter från offentliga aktörer som varit involverade i Vildmarksriket. Detta material var viktigt i flera moment. Dels i den initiala fasen av studien där vi försökte få en bild av området och de aktörer som har en roll i Vildmarksrikets utveckling. Det sekundära materialet har också använts för att skapa en förståelse för platsen, och bidragit till att nyansera empirin som presenteras i resultatet.

3.6 Observationsenhet och analysenhet

I enlighet med Kumar (2018, pp 77) finns det en distinkt skillnad mellan observationsenhet och analysenhet:

Unit of observation refers to the entity at which measurements are done, and unit of analysis refers to the entity on the basis of which analysis is done. Primary data is collected on the basis of observation unit and research conclusions are determined on the basis of unit of analysis.

Citatet beskriver att observationsenheten anger vad som ska studeras och analysenheten utgör det fenomen studien syftar till att generera kunskap om genom att studera observationsenheten. I enlighet med Bryman & Bell (2017) innebär detta

att observationsenheten i en tolkande forskningsinsats kan utgöras av individer eller grupper inom ett sammanhang. Det gemensamma sammanhanget kan utgöra analysenheten, och kan bestå av en avdelning, en organisation eller ett samhälle, och där förståelse för sammanhanget utvecklas genom tolkning av empiri från observationsenheten (Bryman & Bell 2017). För denna studie har aktörer verksamma i och med koppling till Vildmarksriket valts ut som observationsenhet. Aktörerna består av turismföretagare, lantbrukare myndighetsrepresentanter, skogsägare och andra aktörer som är involverade i Vildmarksrikets utveckling. Den empiri som samlats in från aktörerna analyseras sedan utifrån hur de entreprenöriella processerna samspelar och hur relationerna på platsen fungerar samt vilken typ av aktiviteter som äger rum. Vi tror att dessa beståndsdelar kan ge upphov till ett entreprenöriellt ekosystem, vilket också utgör studiens analysenhet.

3.7 Analysmetod

För att analysera det inhämtade empiriska materialet har en induktiv tematisk analys tillämpats. Detta innebär att teman baserade på mönster har identifierats utifrån den inhämtade empirin, snarare än att i förväg ha bestämda kodningsramar (Yardley 2000). Analysprocessen har följt ett iterativt arbetssätt vilket innebär att bearbetning och tolkning skett parallellt och i resonemang med den insamlade empirin (Bryman & Bell 2017). Således har analysen inte varit en linjär process, utan kännetecknats av att ständigt växla förståelsen utifrån helhet och detaljer, vilket möjliggjort en fördjupad förståelse för det studerade fenomenet (Ozuem et al. 2021).

Analysen genomfördes i tre huvudsakliga steg. Det inledande steget innebar att översätta materialet från ljudfil till transkriberad text. Därefter markerades meningsbärande begrepp så som distinkta uttalanden innehållande nyckelord som flera aktörer lyfte fram (Bryman & Bell 2017). Dessa citat markerades utifrån koder som kortfattat sammanfattade vad citatet innebar och som grupperades i kategorier. Koderna skapades under arbetets gång och har sin grund i det empiriska materialet och har bidragit till att skapa teorin som presenteras. Arbetet bedrevs i en iterativ och praktisk form och reviderades när nya betydelser eller förbindelser uppenbarades till följd av kontinuerliga jämförelser mellan begrepp och kategorier (Bryman & Bell 2017). I det tredje steget analyserades relationer mellan de olika kategorierna för att synliggöra bakomliggande mönster som utvecklades till bredare teman, i detta fall: *utmaningar*, *möjligheter*, *visioner och drivkrafter*, samt *organisering och samverkan*. Dessa teman kom sedan att utgöra den övergripande strukturen för resultatkapitlet som ligger till grund för den substantiella teori som genereras inom ramen för denna studie (Bryman & Bell 2017).

3.8 Litteraturgenomgång

Litteraturgenomgången har följt ett narrativt tillvägagångssätt, vilket innebär att litteraturen valts ut och tolkats utifrån sin relevans för studiens syfte (Bryman & Bell 2017). Att arbeta i enlighet med en narrativ litteraturgenomgång innebär att sammanställa relevant kunskap i ett strukturerat och beskrivande ramverk med fokus på att lyfta fram centrala teman och begrepp som kan bidra till en fördjupad förståelse för forskningsområdet (Bryman & Bell 2017).

Litteraturgenomgången har utformats i två steg för att stödja studiens syfte och teoretiska ramverk. Eftersom studien genomförs med en induktiv ansats utgjorde en inledande intervju med Projektledaren för Vildmarksriket en viktig vägledning i litteraturgenomgången. Detta beskrivs mer ingående i avsnitt 3.2. Dessutom reflekteras kring teorivalen i avsnitt 3.11 eftersom detta mer fokuserade arbetssättet kan ha medfört att vi missat andra viktiga perspektiv. Litteraturgenomgången gav en teoretisk grund för studien och agerade sedan som utgångspunkt för utformningen av intervjuguiden som användes för övriga intervjuer. Efter genomförd empirisk insamling kompletterades litteraturen med begrepp och teorier som visade sig vara centrala för att analysera den insamlade empirin. Det nuvarande teorikapitlet har vuxit fram i samspel mellan tidigare forskning och empiri från det insamlade materialet. Exempel på detta diskuteras i avsnitt 3.2.

För att identifiera relevant litteratur från tidigare forskning har vi utgått från sökord som: entrepreneurship ecosystems, rural entrepreneurship ecosystems, entrepreneurial process, rural entrepreneurship, entrepreneurial value creation, sustainable entrepreneurship. Databaser som använts för att söka litteratur har främst bestått av Primo och Google Scholar.

3.9 Kvalitetskriterier

Forskning måste bedrivas på ett vetenskapligt sätt och kvalitetskriterier utgör en möjlighet att bedöma forskningens kvalitet (Bryman & Bell 2017). I grunden handlar detta om att forskningen måste genomföras och presenteras på ett trovärdigt sätt. Det finns olika perspektiv på vilka kriterier som ska ingå i en bedömning av kvalitativ forskning; exempelvis belyser Tracy (2010) åtta olika kriterier, medan Lincoln & Guba (1985) synliggör fyra bedömningskriterier. Oavsett vilka kriterier som väljs så finns det en rad centrala punkter som kvalitativ forskning bör uppfylla för att kunna anses som trovärdig, i) trovärdighet, ii) överförbarhet, iii) tillförlitlighet, och ivi) konformitet (Bryman & Bell 2017).

Trovärdighet handlar om hur förankrad forskningen är i den verkliga situationen som studeras (Bryman & Bell 2017). I den här studien har vi spenderat en vecka på platsen för att genomföra intervjuer med lokala aktörer i den kontext som de bor och verkar inom. Genom att spendera tid på platsen kunde vi utforska flera delar av samhället som inte hade varit möjligt om vi hade genomfört intervjuerna digitalt. I tillägg till detta har vi tillämpat triangulering i processen att samla in empiri. Detta innebär att empirin som presenteras är ett resultat av insikter från flera olika källor (Bryman & Bell 2017). I den här studien har detta gjorts genom att samla in empiri från olika aktörer med olika roller i Vildmarksriket, men också genom annat material så som rapporter och studentarbeten. För att öka trovärdigheten i studiens resultat har det också varit viktigt att vara två personer, dels i intervjusituationer eftersom vi kan uppfatta saker olika, dels i analysen av empirin. Genom gemensamma diskussioner kunde vi tillsammans konstruera en tematisering som speglar vår kollektiva tolkning av materialet.

Överförbarhet handlar om att bedriva forskningen på ett sätt som möjliggör andra att tillämpa resultaten i andra sammanhang (Bryman & Bell 2017). I studier som denna som tillämpar kvalitativ metodologi med en fallstudiedesign, är överförbarheten ett problem eftersom tillvägagångssättet innebär djupdykning i en specifik kontext. Detta innebär att de resultat som presenteras, analyseras och diskuteras för att besvara forskningens frågeställningar är bundna till den kontextuella situationen och de lokala aktörernas berättelser om sin omgivning. Således är det främst lokala aktörer som kan dra nytta av studiens utfall. Däremot kan olika unika kontexter ha vissa likheter. Exempelvis kan det finnas andra unika områden som också uppvisar en historia av skogsbruk, och där naturturism är en näringslivsgren som är under framväxt - där den här studien även kan vägleda aktörer i sådana områden. Teoretiskt är studien dock viktig eftersom den bidrar till att utveckla befintlig kunskap om entreprenöriella ekosystem och göra begreppet användbart i flera sammanhang än enbart utvecklade, urbana områden med högteknologiska företag som hittills premierats i forskningen.

Tillförlitlighet innebär att forskningen måste genomföras på ett transparent sätt för att andra ska kunna replikera studien och bedöma sanningshalten i de resultat som presenteras (Bryman & Bell 2017). Ett konstruktivistiskt och interpretivistiskt ställningstagande som genomsyrar hela forskningsprocessen innebär att alla delar av studien präglas av subjektiva tolkningar. Detta innebär att studier som genomförs på ett liknande sätt och som utgår från ett liknande teoretiskt ramverk troligen kommer leda till resultat som skiljer från våra. Detta för att den sociala verkligheten kännetecknas av dess dynamiska natur vilket innebär att individers uppfattningar och upplevelser förändras över tid. Vi är medvetna om att det finns brister i förhållande till tillförlitligheten i denna studie. Detta innebär dock att vi också inser

att betydelsen av transparens ökar. Eftersom andra inte kan replikera studien har vi delat med oss av detaljerade och tydliga beskrivningar av hur forskningen har genomförts för att andra ska kunna bedöma dess tillförlitlighet samt kritiskt reflektera över dessa val för att andra ska kunna bedöma tillförlitligheten i studien. Dessutom möjliggör detta för andra att göra egna tolkningar av studiens bidrag utifrån andra perspektiv.

Konformitet handlar om att forskning ska bedrivas på ett objektivt sätt och forskare ska ha en neutralitet genom hela forskningsprocessen (Bryman & Bell 2017). Vi ställer oss kritiska till detta kvalitetskriterium eftersom vår axiologiska inställning till forskning handlar om att forskning i grunden är en värdestyrd process. Forskning kan aldrig vara helt neutral eller fri från forskarens värderingar, perspektiv eller erfarenheter eftersom tolkning är en central del av kvalitativ forskning. Våra värderingar har därmed inte bara påverkat tolkningen av empirin, utan har genomsyrat hela forskningsprocessen, från valet av forskningsfrågor till analys och slutsatser. Detta ser vi dock inte som en svaghet, utan som en styrka. Detta eftersom värdestyrd forskning kan ge upphov till nyanserade och djupgående insikter om de fenomen som studeras (Biedenbach & Jacobsson 2016).

3.10 Etiska aspekter

För att möjliggöra etisk kontinuitet i forskningen är det viktigt att tillämpa tydliga etiska principer som genomsyrar forskningsprocessens alla steg, från empiriinsamling, till hur intervjudeltagare hanteras, och hur resultat presenteras (Creswell 2013). Hatch (2002) förespråkar exempelvis att reciprocitet är viktigt för att forskningen ska vara etiskt korrekt. Forskningen bör bedrivas på ett sätt som ger något tillbaka till individer som investerar sin tid och energi för att bidra till att besvara studiens frågeställningar. I den här studien har vi intervjuat företagare och andra verksamma aktörer i Vildmarksriket för att skapa en förståelse för hur ett entreprenöriellt ekosystem kan utvecklas på platsen. Det var därför viktigt att presentera studien på svenska för att göra innehållet mer tillgängligt så att lokala aktörer kan använda studien som en vägledning i arbetet för att åstadkomma ett entreprenöriellt ekosystem. Detta har varit en vägledande princip genom hela studiens genomförande.

Etiskt korrekt forskning innebär också att värna om individers privatliv och upprätthålla individers integritet (Pietilä et al. 2020). Innan intervjun startades informerades intervjudeltagarna om deras rättigheter i förhållande till de personuppgifter som vi samlar in, samt den information som intervjudeltagare bidrar med. Dessutom informerades intervjudeltagarna att de när som helst kunde dra tillbaka informationen som delats. För att upprätthålla individers rättigheter erfordrades både skriftligt samtycke för behandling av personuppgifter, och

muntligt samtycke innan inspelningen startades då vi anser att detta skapar en större känsla av trygghet.

En annan etisk princip som har varit vägledande i denna studie är att vi som forskare har ett ansvar, dels i den sociala situationen under intervjuer, dels i förhållande till hur vi behandlar den empiri som samlas in. Stor tillförsikt har tillämpats i både behandling av empirin och framställandet av resultat. Vid kodning av empirin användes textdokument som enbart författarna av denna studie samt handledaren och hennes forskargrupp har tillgång till. I det efterföljande resultatet har aktörerna tilldelats fiktiva namn för att värna om deltagarnas integritet. Full anonymitet har dock inte varit möjlig att garantera eftersom det finns en risk att läsare med lokal kännedom kan identifiera aktörer genom verksamhetsbeskrivningarna. Dessa har dock valts att behållas i resultatet då de är viktiga för att förstå aktörernas perspektiv och sammanhang.

3.11 Kritisk reflektion

En kritisk reflektion ger utrymme för en medveten granskning av vilka faktorer som kan ha påverkat studiens genomförande, resultat och tolkningar (Creswell 2013). I denna studie, som undersöker förutsättningarna för att utveckla ett entreprenöriellt ekosystem i Vildmarksriket i Dalarna län, har det varit viktigt att reflektera över vår roll och de metodologiska val som gjorts under studiens gång. Exempelvis har det varit viktigt att reflektera kring hur urvalet av respondenter genomfördes. I ett tidigt skede etablerades kontakt med projektledaren för Vildmarksriket, som erbjöd sig att bistå med kontakter, och som delade en lista med potentiella respondenter. Det slutgiltiga urvalet gjordes genom en noggrann bedömning av individernas kompetenser, erfarenheter och lokala förankring för att säkerställa att intervjudeltagare kunde bidra på ett meningsfullt sätt till att uppfylla studiens syfte. Detta behövdes dock godkännas av projektledaren. Denna urvalsprocess medför därför en potentiell snedvridning av vår bild om förutsättningarna för ett entreprenöriellt ekosystem i Vildmarksriket. Urvalsprocessen kan ha medfört att vissa perspektiv missats, särskilt de som är kritiska till initiativet eller står utanför dess nätverk. Detta utgör en metodologisk begränsning som påverkar resultatets räckvidd och bör beaktas vid tolkning av resultaten, särskilt med tanke på studiens ambition att utveckla förståelsen för entreprenöriella ekosystem.

Ytterligare en dimension som förtjänar reflektion rör aktörernas möjliga egenintresse av att framställa en positiv bild av Vildmarksriket och de många fördelar som ett entreprenöriellt ekosystem skulle kunna innebära. Detta eftersom flera respondenter har haft någon form av koppling till projektet, vilket ökar sannolikheten för att deras narrativ präglas av en viss lojalitet eller vilja att legitimera sin egen medverkan i projektet. Detta är ett vanligt förekommande fenomen i fallstudier där forskaren är beroende av lokala informanter med starka band till det studerade fenomenet (Creswell 2013). En mer nyanserad bild hade

kunnat uppnås genom att inkludera tidigare involverade aktörer som inte längre är engagerade, eller aktörer som helt står utanför projektet, exempelvis större skogsbolag som inte haft någon direkt kontakt med Vildmarksriket. Däremot, eftersom skogsbruk är så utpräglat på platsen, har flera av de intervjuade aktörerna erfarenhet och kunskap om hur skogsindustrin fungerar. Detta har gjort att vi kunnat skapa en nyanserad bild av företagandet på platsen trots avsaknaden av större skogsbolag bland intervjudeltagarna.

Det har även varit viktigt att reflektera över de utmaningar som uppstått i samband med den omfattande litteraturgenomgången som genomfördes för att skapa en förståelse om befintlig kunskap om entreprenöriella ekosystem. Dels var ambitionen att presentera en enhetlig bild av entreprenöriella ekosystem, dels att synliggöra hur entreprenöriella ekosystem fungerar i ett tidigt skede och i en landsbygdscontext. Däremot är dessa delar underutvecklade i forskningen. Det har därför varit nödvändigt att göra medvetna urval inom litteraturen för att begreppet ska bli meningsfullt och analytiskt användbart i denna studie. Ett exempel på detta är att det finns olika perspektiv på vilka delar som ingår i ett entreprenöriellt ekosystem. Här gjordes ett medvetet val att anamma Isenberg (2011) domäner, men att nyansera detta med andra viktiga bidrag från övrig litteratur om entreprenöriella ekosystem. Genom att integrera teoretiska bidrag från många olika författare har vi försökt presentera en bild av entreprenöriella ekosystem som kan utgöra en generell tolkning av den samlade forskningen inom området. Vi är samtidigt medvetna om att andra viktiga perspektiv kan ha exkluderats och som kan ha lett till en annan förståelse för entreprenöriella ekosystem.

4. Resultat

Det här kapitlet utgör resultatet av ett omfattande tolkningsarbete baserat på empiri insamlad genom intervjuer, observationer och annat opublicerat material. Syftet är att ge en nyanserad och sammanhängande bild av Vildmarksriket, grundad i lokala aktörers erfarenheter och berättelser samt författarnas egna intryck efter en tids närvaro i området. Kapitlet utgör ett underlag för den efterföljande analysen, diskussionen och slutsatserna i studien.

4.1 Fallet Vildmarksriket

Den här fallstudien utgår från det geografiska område som benämns Vildmarksriket. Kärnan i Vildmarksriket är att hitta vägar för att förvalta och utveckla naturområden på ett långsiktigt hållbart sätt. Dels genom skogsbrukets traditionella, ofta konservativa förvaltarskap, dels besöksnäringens och naturturismens mer upplevelsebaserade affärsutveckling. Projektledaren för Vildmarksriket menar att detta är en av de viktigaste delarna av projektet:

”I den här kontexten [Vildmarksriket], så har vi bland annat under ett års tid då jobbat konkret med att svara på frågan, finns det förutsättningar för ett ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar utveckling av naturturismen?” (Projektledaren för Vildmarksriket 2025)

En viktig aspekt för Vildmarksrikets utveckling har därför varit att etablera en gemensam förståelse och utveckla ett delat ansvar mellan olika aktörer som har olika intressen och idéer om vad Vildmarksriket är och kan erbjuda. En representant från Gesunda bystugeförening berättar att det handlar om att utveckla hela området. I anslutning till Vildmarksriket finns exempelvis Sollerön som har ett rikt kulturarv kopplat till både lantbruk och kyrkan, samt Gesunda, som inkluderar en populär turistattraktion men också en lokal skidanläggning som utgör viktiga delar i det samlade värdeerbjudandet för Vildmarksriket.

”Vi har ju flera starka enheter här, som Vildmarksskogen, Gesundaberget, Tomteland och hela kulturen och naturen som vi har att erbjuda. [...] Vasaloppet är också något som vi kan lyfta fram, för det drar mycket folk och passar familjer. [...] vi måste använda det till vår fördel.” (Representant från Gesunda bystugeförening 2025)

Den stora variationen av evenemang, verksamheter och aktörer i området runt omkring Vildmarksriket skapar en grund för att utveckla något meningsfullt eftersom det finns stora dragningskrafter till platsens breda värdeerbjudande. En

lokal fiskeguide berättar att det handlar om att hitta en balans mellan olika värden: "Förvaltningen är den viktigaste frågan, tycker jag. Om man kan tjäna pengar på att förvalta i stället för att förstöra – då har vi något hållbart. Det är det här projektet handlar om." (Lokal fiskeguide 2025). Exempelvis ser flera aktörer platsens rika historia och kultur kopplat till kyrkan och fåbodusbruk i kombination med det enorma skogsområdet som en grogrund för verksamhetsidéer. Representanten från Gesunda bystugeförening ser därför optimistiskt på platsens utveckling: "Det handlar om att få i gång elden i byn – att visa vad som är möjligt. Och nu drar alla åt samma håll" (Representant från Gesunda bystugeförening 2025). För att åstadkomma detta framhäver flera aktörer att det är avgörande att det finns människor på platsen, som bor och verkar och som bidrar till utvecklingen av företagandet. Representanten från Sollerön sockenförening förklarar att en viktig del av att utveckla Vildmarksriket är att säkerställa att det finns möjlighet för människor att bo och leva - det är inte bara företagande som är viktigt:

"Det är viktigt att basservicen också finns kvar men det är ju väldigt mycket verksamheter som har lagts ner här, alltså under årens lopp, det sker ju på hela landsbygden så det är ingenting unikt. Men det som är bra här då är att mycket av basservicen finns: skolan, två dagis, äldreboende, att vi har bensinmacken, vi har affären. [...] Stoltgården [äldreboendet], är också något vi tagit ansvar för. Personalen sköter det själva i stort sett. Vi har även varit med och finansierat bensinmacken." (Representant från Solleröns sockenförening 2025)

Ideellt engagemang från lokala föreningar har haft en viktig roll i att skapa en plats som erbjuder all nödvändig samhällsservice som är avgörande för att människor kan bosätta sig. Aktörer menar att projektet i Vildmarksriket utgör en chans för byn att utvecklas, dels genom att det blir mer attraktivt att bo och stanna kvar i byn, och dels då det öppnar upp för nya verksamheter.

4.2 Visioner och drivkrafter i Vildmarksriket

Det finns en övergripande vision att Vildmarksriket ska utvecklas till en attraktiv destination som har möjlighet att locka tusentals årliga besökare. För att åstadkomma detta menar en representant från Mora kommun att det är avgörande att det finns ett aktivt företagande på platsen:

"Det måste finnas någon som är beredd att göra det där lilla extra – hela tiden. Någon som håller i, håller ut, och inte ger sig. [...] För det kommer ju inte vara någon räkmacka, det kommer inte gå lätt. Man kommer att stöta på hinder. Då måste man kunna hitta vägar förbi dem. Och det kräver engagemang. Allt som har uppstått, allt som

verkligen blivit något, har börjat med en eldsjäl. Det är ingen slump.”
(Representant från Mora kommun 2025)

Drivet hos enskilda lokala företagare är avgörande för att synliggöra fördelarna med Vildmarksriket och skapa legitimitet för de visioner som finns för områdets utveckling. Ett tydligt exempel på detta är räddningen av den lokala skidbacken som länge varit en knypunkt för lokalbefolkningen och är en viktig del i Vildmarksrikets värderbjudande. För ett antal år sedan när verksamheten konkurssattes var visionen om platsens utveckling hos en enskild aktör avgörande för att åstadkomma en lösning.

”Ett vårdbolag från Danmark ville köpa det, men de ville använda anläggningen för att ta emot sjuka, kriminella danskar. Det var inte aktuellt. I stället hittade jag en annan intressent – en miljardär [...] Han satsade allt. [...] Nu är berget igång. Det går jättebra. Vi har sålt över 1000 årskort. Restaurangerna är fulla, även om inte allt är i gång ännu.” (Representant från Gesunda bystugeförening 2025)

Det danska vårdbolaget hade inte passat in i området eftersom lokalbefolkningen har en stor känslomässig anknytning till skidanläggningen och därför fanns en stark driftkraft hos aktören att åstadkomma en annan lösning. Visionerna för Vildmarksrikets utveckling handlar därför inte enbart om att hitta vägar för att långsiktigt stötta företagandet i området, lokala aktörer har också långtgående ambitioner på att visa upp hur landsbygden kan utvecklas som bottnar i en vilja att stärka landsbygdsområden i hela Sverige. En lokal fiskeguide menar att det som är under utveckling i Vildmarksriket kan vara ett sätt att återbefolka landsbygden:

”Kan vi lyckas här, då kan vi bli en mall för andra bygder. Det finns många små kommuner i Sverige som har mycket att erbjuda men inte vet hur. Det här skulle kunna visa vägen. Då kanske folk till och med vill flytta dit – för det finns jobb.” (Lokal fiskeguide 2025)

Lokala aktörer med en koppling till Vildmarksriket har stora visioner för platsens utveckling, och en gemensam vilja att synliggöra hur företagande kan utvecklas och upprätthållas i andra landsbygdsområden. En fiskeguide lyfter fram en vision om företagandet i Vildmarksriket som bygger på att det finns en potential att stärka både företagens förutsättningar men också att värna om den lokala ekonomin:

”Vildmarksriket kanske tjänar pengar, men pengarna stannar inte där. De sprids ut i bygden. Får vi till det som vi tänker oss så kanske 20–30 personer jobbar här idag, men om några år kanske det är 100. Det betyder inkomster till kommunen, folk handlar mat här, betalar skatt

här. Och om 100 personer jobbar här, och varje person tar emot tio gäster, då är vi uppe i 1 000 gäster. Det är ekonomi. Och det måste man se till att den ekonomin stannar här. Den ska inte till Stockholm – den ska till vår ficka.” (Fiskeguide 2025)

Detta visar att företagare på platsen inte enbart drivs av att generera personlig vinst, att bidra till platsens utveckling är en viktig del av företagarnas verksamheter eftersom företagare är beroende av att platsen finns kvar och är befolkad. Det som driver lokala företagare är således inte enbart att skapa en situation som kan leda till framtida inkomster, för en lokal fiskeguide är verksamheten viktig för att den erbjuder en livsstil som upplevs som meningsfull: “Jag vill inte bli miljonär – men om jag kan leva på det, då är jag nöjd” (Lokal naturguide 2025). Det här belyser att det är andra värden än enbart ekonomiska som driver företagare att bedriva verksamhet på platsen. En lantbrukare och brukshästföretagare beskriver exempelvis att aktören drivs av att bevara hotade husdjursraser: “Det är mest ideellt arbete. Vi får ett litet EU-bidrag för varje föl, men det är kanske runt 3 000 kronor – så inte mycket alls” (Lantbrukare och brukshästföretagare 2025). En lokal naturguide beskriver att det är värdet av att hjälpa andra att ta sig ut i naturen som är det som får aktören att bedriva sin verksamhet:

”Tanken är att man ska kunna börja gilla friluftsliv [...] Det handlar om att ta nästa steg, att komma ut. Det är ju jättemånga som vill ut, men som inte kommer ut för att de saknar kunskap, utrustning, eller inte vågar.” (Lokal naturguide 2025)

Vad detta belyser är att företagandet i Vildmarksriket skiljer från mer traditionellt vinstdrivande företagande. Även om ekonomiska aspekter är viktiga för företagens överlevnad, drivs företagarna i högre grad av andra värden – så som socialt värdeskapande och en vilja att arbeta med naturen snarare än mot den.

4.3 Möjligheter i Vildmarksriket

Området i och omkring Vildmarksriket beskrivs ofta som möjligheternas möjlighet av lokalbor. Något som blir tydligt när vi åker omkring i området är att Vildmarksriket är beläget nära flera tätorter - med bara några minuters bilfärd från Mora är vi ute i vildmarken. Samtidigt är det ett landskap präglad av skog vilket innebär att det är en självklarhet att bedriva skogsbruk, och på platsen finns en lång historik kopplat till detta. På platsen finns också en ökande medvetenhet om skogens roll i att åstadkomma hållbar utveckling, “Ska man tänka miljömässigt är det kanske inte kalhyggen som gäller längre.” (Lantbrukare och brukshästföretagare 2025). Enligt en representant från Leader utgör den växande naturturismen i Vildmarksriket nya möjligheter för mer hållbara lösningar för skogens förvaltning:

”Det här kan också göra att man börjar se på sin mark på ett annat sätt, och inte bara tänker i termer av att få ut högsta möjliga avkastning. Kanske kan man få in motsvarande pengar på andra sätt, och samtidigt bevara eller utveckla skogen med mer hänsyn till miljö och biologisk mångfald.” (Representant från Leader 2025)

Detta visar på att naturturismföretagare i Vildmarksriket kan bidra till nya inkomstkällor för lantbrukare och skogsägare som redan är ekonomiskt pressade. En gemensam nämnare mellan flera av de exempel som lyftes är att naturguider som bedriver verksamhet kan avsätta en del av vinsten till förmån för den som äger marken där verksamheten bedrivs. Det här visar på en vilja att skapa lösningar som alla kan vinna på.

Något som dyker upp under många av de intervjuer som genomförts är vikten av att lyfta blicken från skogen och fundera över vilka möjligheter som finns genom att kombinera olika former av företagande. En lantbrukare och caféägare berättar att intresset för den lokala matkulturen har ökat på senare år: “När vi först började tänkte jag att folk kanske inte bryr sig så mycket, men under pandemin hände något. Intresset för det lokala ökade” (Lantbrukare och caféägare 2025). Detta visar att fler börjat uppskatta vad som finns inom Sveriges gränser och i detta har maten visats vara en viktig dragningskraft, vilket kan vara viktigt för att skapa ett helhetserbjudande som är attraktivt och som lockar besökare. Enligt representanten från Mora kommun kan detta kompletteras med turistaktiviteter som bygger på platsens historia kopplat till fäbodbruk:

”Det finns en fäbodkultur här som fortfarande lever kvar, åtminstone som tradition. Fäbodarna har ju ingen stor ekonomisk betydelse idag, men de finns kvar – både som minne och som kunskap. Det är något man också vill satsa på inom besöksnäringen. [...] Kulturarvet, alltså bakgrunden till hur man bedrev lantbruk här i skogsbygderna, är spännande.” (Representant från Mora kommun 2025)

Historiken på platsen är starkt kopplat till livsmedelsproduktion, och genom att lyfta delarna tillsammans skapas möjligheter för att inte bara öka lönsamheten för företag inom turism, det är också en viktig del i att bevara och föra vidare traditioner. En lokal naturguide berättar också att företagandet i Vildmarksriket kan vara viktigt för att återkoppla människor med naturen:

”Sent omsider har vi även börjat få igång ungdomsaktiviteter, vilket är jätteviktigt. Min dotter vågar knappt gå ut i skogen. Jag växte ju

upp i skogen, med fiske och naturen. Men hon har vuxit upp med telefoner och skärmar, det är en annan värld. Barn måste få inspiration till att komma ut. Om ingen fiskar i framtiden, vem ska då ta hand om allt det här? Annars kommer allt förfalla.” (Lokal naturguide 2025)

Som naturguiden berättar så har unga personer växt upp i en tid av urbanisering och digitalisering som har lett till att distansen till naturen ökat. Företagare i Vildmarksriket kan vara viktiga för att utveckla kunskapen hos den yngre generationen om skogen och landsbygdens värde. I tillägg till Vildmarksrikets roll för unga anser flera aktörer att områdets utveckling kan skapa möjligheter för inkludering av samhällets marginaliserade grupper. En representant från Mora kommun menar att det finns möjligheter för att etablera sociala företag i Vildmarksriket som kan erbjuda tjänster att upprätthålla vandringsleder och andra åtgärder för att öka tillgängligheten:

”Vi har ju också pratat om att man skulle kunna få i gång sociala företag som kan jobba med sånt här. Det har varit en idé tidigare. [...] Arbetsintegrerade sociala företag, alltså. Där man både levererar tjänster och skapar möjligheter för personer att komma in i arbete.” (Representant från Mora kommun 2025)

Vildmarksrikets utveckling ses som en möjlighet för både lokal utveckling och för att synliggöra hur hållbart företagande som bygger på en balans av ekonomiska, sociala och miljömässiga värden kan se ut. Samtidigt betonar flera att det finns begränsningar i vad den lokala marknaden kan bistå med i ekonomiska termer. För att utveckla företagandet behövs internationella kunder som av flera anses ha en högre betalningsvilja (Representant från Visit Dalarna 2025). En lantbrukare och brukshästföretagare berättar att internationella gäster är avgörande för att bedriva verksamheten:

”Jag får mest förfrågningar från utländska gäster. [...] Lokala bokar sällan – de väljer kanske billigare alternativ. [...] Utländska gäster eller folk från storstäder som inte är vana vid snö värdesätter upplevelsen.” (Lantbrukare och brukshästföretagare 2025)

Även om Vildmarksriket kan innebära möjligheter för både platsen och den lokala befolkningen, tycks det som att marknader utanför området i många fall upplevs som den största möjligheten för att utveckla företagandet.

4.4 Utmaningar i Vildmarksriket

En utmaning flera av de intervjuade aktörerna återkommer till är platsens begränsade infrastruktur. Exempel betonas bristerna i kollektivtrafiken: ”Bussen stannar tre kilometer härifrån, men sen går det inga fler transporter. Det är som att vi knappt finns” (Lantbrukare och brukshästföretagare 2025). Begränsade möjligheter i kollektivtrafiken skapar utmaningar kopplat till områdets tillgänglighet och tillgång till bil blir därför en förutsättning för att ta sig ut till Vildmarksriket. En representant från Gesunda bystugeförening berättar hur den bristande infrastrukturen kan ha en direkt påverkan på besökares upplevelse av området:

”Det går bussar till skolan och lite till, men det är ganska dåligt. Jag hade en bokning från Tyskland, en dam som skulle resa inom Sverige med tåg – hon försökte ta sig hit men det blev jättesvårt. Cykel gick inte heller. Så nej, där har vi problem om de inte har bil.”
(Representant från Gesunda bystugeförening 2025)

Även om aktörer eller turister har tillgång till bil, så ses infrastrukturen fortsatt vara en utmaning. En lokal naturguide tar upp platser längre in i Vildmarksriket och berättar då: ”Det kan vara svårt att ta sig dit på vintern, eftersom det inte alltid är plogat och så” (Lokal naturguide 2025). Tidigare har det varit möjligt för en gemensamhetsskog att avsätta en del av vinsten för vägunderhåll, men ändringar i regelverket tvingar nu vägföreningar att finansiera underhållet själva då vinsten i en gemensamhetsskog inte får gynna andra intressenter: ”Vi hade ett fungerande system där gemensamhetsskogen bidrog till vägarna. Nu är det massa byråkrati (Representant från Sollerön gemensamhetsskog 2025). För turismföretagarna som vill bedriva verksamhet i skogslandskapet innebär detta konkreta hinder då det främst är vägar som används för timmertransporter som prioriteras och övriga vägars skick påverkar möjligheterna att bedriva verksamhet i området (Representant från Leader 2025). Samtidigt är finansieringen en utmanande fråga, både gällande infrastrukturen och för att finansiera andra behov. Representanten från Leader som varit inblandad i projektets tidigare finansiering tar upp utmaningen för projektet att söka nya stöd:

”Vi har inte möjlighet att gå in igen under den nya programperioden. Kommunerna har räckt upp handen och sagt att de vill vara med, men det ska drivas, värmas, betalas el och så vidare. Det krävs resurser. Man måste ju ha likvida medel själv från början – upp till 40 % ska finnas på banken innan man får några utbetalningar, vilket kan ta 6–8 månader.” (Representant från Leader 2025)

Leader som tidigare kunnat bidra genom EU-finansierat företagsstöd har inte längre den möjligheten. Representanten från Leader tar upp kommunen som en annan möjlig finansiär för projektet, men en representant för kommunen ser på det annorlunda:

”Egentligen har vi inga direkta ekonomiska möjligheter. Kommunallagen säger att vi inte får gynna enskilda företag. Det kommer alltid upp som ett hinder.” (Representant från Mora kommun 2025)

Finansieringen för projektets framtid är därför en omtvistad fråga. Flera aktörer uttrycker farhågor kring finansieringen av projektet. Samtidigt förklarar representanten från Sollerön Sockenförening att begränsade möjligheter till finansiering också är ett hot mot det engagemang som annars finns för Vildmarksriket:

”Det är väl det som saknas – någon som satsar lite resurser. [...] Det är mycket som behöver göras – bara en sån sak som att fixa en parkeringsplats med information när man passerar in i området. Men man får försöka gå framåt hela tiden, även om det känns segt ibland.” (Representant Sollerön Sockenförening 2025)

Liknande berättelser framkommer i samtal med flera aktörer och det framstår som att det finns en skepticism för möjligheterna att genomföra initiativ på platsen till följd av att platsens utveckling prioriteras av beslutsfattare. En representant från Leader menar också att platsen kännetecknas av en risk vid investeringar i samband med en diskussion om platsens ekonomiska utsatthet: “Det är svårt att få banklån här, även till saker som i storstan kanske skulle vara enklare. Bygger man ett hus för fyra miljoner här, kan det vara värt en miljon när det är klart” (Representant från Leader 2025). Detta visar att företagare ofta själva behöver hitta vägar för att finansiera de behov som finns.

Ett annat dilemma enligt flera av aktörerna är dubbelheten i allemansrätten. Flera aktörer menar att den svenska allemansrätten är viktig värna, men att dess praktiska konsekvenser skapar svårigheter för turismföretagare som vill bedriva upplevelsebaserad verksamhet i skog och mark. Lantbrukaren och brukshästföretagaren (2025) illustrerar detta: “Att gå i vildmarken är gratis, medan guidade turer kostar. En guidad tur måste erbjuda något alldeles extra för att locka folk”. Det finns en problematik i att locka svenska turister till att betala för en guidad tur, vittnar många aktiva i besöksnäringen om. Den kommersiella användningen av allemansrätten kan skapa friktion med markägare, särskilt om verksamheten bedrivs utan deras vetskap och godkännande. En representant från Sollerön Sockenförening beskriver ett fall där en turistverksamhet lämnat skräp efter sig:

”Klart att markägaren blir förbannad när de ser hur det ser ut efteråt. Hade de frågat först hade det kanske inte varit något problem.” (Representant Sollerön sockenförening 2025)

Detta går i linje med den farhåga många markägare uttrycker kring utvecklingen av platsen som destination. De känner oro kring att verksamheter och turister inte kommer värna om platsen och skräpa ner under deras besök.

4.5 Organisering och samverkan i Vildmarksriket

Det framgår tydligt att samarbete är djupt rotat i den lokala kulturen i Vildmarksriket och lokalt engagemang har visat sig vara en naturlig del av områdets utveckling. Ur ett historiskt perspektiv finns många exempel där invånare i området gått ihop för att mobilisera resurser, tid och kunskap med syfte att hantera olika hinder för platsens utveckling. Representanten från Mora kommun beskriver hur lokalbefolkningen hade en avgörande roll för utvecklingen av den lokala skidanläggningen:

”Gesundaberget till exempel [...]. Det gick ju i konkurs, men sen var det folk som verkligen ställde upp, röjde backar, gjorde platsen attraktiv igen. Och sen lyckades man sälja det från konkursförvaltaren och dra i gång på nytt. Alla köpte presentkort, alla ställde upp – det blev en rörelse. Så det finns ett stort lokalt engagemang. Och det tror jag är det viktigaste – det lokala engagemanget och eldsjälarna som finns där.” (Representant från Mora kommun 2025)

Detta visar att det finns ett engagemang för att undsätta lokala företagare och när problem uppstår finns bygden där för att sträcka ut en hjälpende hand. Sådant engagemang är ständigt återkommande i aktörers berättelser om platsen. Den här traditionen av gemensamt ansvar är inte begränsad till historiska exempel, utan är ett grundläggande förhållningssätt som flera av aktörerna belyser. En lokal naturguide (2025) menar till exempel att samarbetet med ett hotell i närheten gynnar dem båda. Företagaren får det lättare att nå ut till kunder, och hotellet blir ett mer attraktivt boendeanternativ när de kan erbjuda upplevelser i sina paket. Samarbete framstår vara vanligt även mellan konkurrenter. Flera aktörer belyser vikten av samverkan och inte konkurrens. Exempelvis förklarar lantbrukare och caféägaren att andra verksamheter inte ses som konkurrenter, snarare som en del i att skapa en levande plats:

”Jag upplever att det är mycket samarbete. Jag känner ingen konkurrens. Mitt café är ganska unikt, men över lag tycker jag att det är mer samverkan än konkurrens. Till exempel under Mat runt Siljan åker folk runt till flera aktörer – det blir som en heldagsupplevelse. Jag vill inte att det ska vara konkurrens, och jag tror faktiskt att det finns plats för alla.” (Lantbrukare och caféägare 2025)

Samverkan framhävs inte bara som eftersträvänsvärt, det är också något som kännetecknar företagande på platsen. Samtidigt finns det en insikt i att denna typ av informella samverkan har sina begränsningar. När flera verksamheter ska samarbeta inom ett större område menar flera aktörer att det uppstår ett behov av att komplettera det informella samarbetet med en mer strukturerad organisering. Projektledaren för Vildmarksriket (2025) förklarar att en digital plattform skulle underlätta, dels för att möjliggöra ett fungerande bokningssystem för gäster, dels

som ett sätt för att få de inblandade aktörerna att lättare kunna samverka. Flera aktörer ser fördelarna med att etablera en sådan samverkansplattform, exempelvis menar en lokal fiskeguide att det skulle kunna möjliggöra gemensamma inköp vilket kan skapa bättre ekonomiska förutsättningar för de enskilda verksamheterna (Lokal fiskeguide 2025). En representant från Sollerön Sockenförening förklarar att samordning skulle underlättas med någon form av organisation eller samverkansorgan:

”Men det räcker ju inte med bara en förening som består av några guider och kanske någon till. Man behöver också någon form av organisation eller råd som för verksamheten vidare, där olika intressenter är med.” (Representant från Solleröns sockenförening 2025)

Det finns ett behov av att skapa en plattform för att underlätta samarbete mellan olika aktörer. Förutsatt att det är tydligt, enkelt och rättvist, är många av de intervjuade aktörerna positiva till att organisera sig i ett gemensamt samverkansorgan, och ser det som en möjlighet för samarbete och för att nå ut till nya och fler kunder. En viktig del i att åstadkomma mer strukturerad organisering är att ge utrymme åt markägare och skogsägare. En lokal naturguide förklarar att detta är viktigt eftersom de påverkas av att turistverksamhet bedrivs på deras mark:

“Jag tror också att det är bra att hålla en öppen dialog med andra aktörer i området, som skogsbolag och fiske- eller jaktföreningar. De kanske känner sig lite bortglömda ibland, och det är viktigt att skapa en gemensam förståelse för hur vi alla kan samexistera utan att störa varandra för mycket.” (Lokal naturguide 2025)

Poängen är att skapa en plats där alla kan tjäna på besöksnäringen, från markägare, till lantbrukare och besöksnäringens företagare.

5. Analys

I detta kapitel presenteras resultatet av den tematiska analys som genomförts för att tolka och skapa mening i det insamlade empiriska materialet. Analysen relateras till det teoretiska ramverk som utvecklats genom en iterativ process för att uppnå teoretisk mättnad. Kapitlet visar vad som är viktigt i ett tidigt skede av entreprenöriella ekosystem, hur platsen dikterar ekosystemets utformning och hur entreprenöriella ekosystem kan ge upphov till hållbar utveckling i landsbygder.

5.1 Lokala aktörers insikter om tillväxtorienterade entreprenöriella ekosystem i ett tidigt skede

Vad som är viktigt i ett tidigt skede av ett entreprenöriellt ekosystem och hur entreprenöriella ekosystem fungerar i en landsbygdscontext är hittills underutvecklat i forskningen. Resultaten från Vildmarksriket synliggör att det i ett tidigt skede ser annorlunda ut än vad som kan förstås genom att betrakta tillväxtorienterade modeller som hittills premieras i forskningen.

5.1.1 Från domäner till individer

I Vildmarksriket betonas att enskilda aktörer är avgörande för utvecklingen av ett entreprenöriellt ekosystem. Detta skiljer från befintlig kunskap om entreprenöriella ekosystem där forskningen visar hur entreprenöriella ekosystem växer fram på ett organiskt sätt i samband med att entreprenörskap attraheras till, och skapas, på platser som har en gynnsam infrastruktur för entreprenörskap (Van de Ven 1993; Moore 1993; Stam 2007). Resultaten från Vildmarksriket visar dock att utvecklingen av ett entreprenöriellt ekosystem är en högst medveten process. Exempelvis förklarar projektledaren för Vildmarksriket att idén om ett entreprenöriellt ekosystem bygger på diskussioner och interaktioner mellan olika lokala aktörer. Det är med andra ord en idé som är under utveckling och som vissa individer arbetar för att skapa legitimitet för. I ett tidigt skede är det med andra ord inte närvaron av domäner som är avgörande för ekosystemets etablering. I stället är det drivkrafterna hos enskilda individer som är avgörande för att skapa en gemensam vision för platsens framtid och utveckling. Detta skiljer från tillväxtorienterade modeller som framhäver att entreprenöriella ekosystem består av en rad komponenter (Neck et al. 2004; Cohen 2006) eller domäner (Isenberg 2011). I enlighet med befintlig forskning bör alla domäner finnas representerade för att kunna stödja varandra för att kunna uppfylla sin funktion i att främja entreprenörskap (Spigel 2017). Representanten från Mora kommun anser däremot

att det viktigaste för att åstadkomma ett entreprenöriellt ekosystem är att det finns drivna individer som orkar hålla i och hålla ut. Sådana individer benämns som eldsjälar vilket förklaras som individer som är djupt förankrade i platsens sociala och fysiska dimension och som uppvisar en ansvarskänsla och driv för att möjliggöra platsens utveckling. I Vildmarksriket finns det flera sådana viktiga individer, både från offentliga sammanhang och i form av passionerade företagare och engagerade lokalbor. Därtill framkommer det under flera gånger under intervjuer med olika lokala aktörer att lokalbefolkningen har en viktig roll i att stödja olika initiativ som företagare eller offentliga aktörer bedriver. Exempelvis i uppbyggnaden av den lokala skidanläggningen. Detta visar att entreprenöriella ekosystem skapas genom interaktioner mellan individer inom en gemensam kontext.

5.1.2 Olika perspektiv på platsens resurser

I Vildmarksriket synliggörs hur olika perspektiv på platsens förvaltning och utveckling har lett till diskussioner om att etablera ett entreprenöriellt ekosystem för att möjliggöra olika former av företagande. Detta skiljer från befintlig forskning där exempelvis Thai et al. (2023) beskriver att nätverk och kunskapsutveckling är avgörande för att entreprenöriella ekosystem ska kunna uppfylla sin funktion över tid. Det är med andra ord inte ett statiskt system utan det uppdateras och revideras genom nätverk mellan lokala aktörer och genom att driva kunskapen framåt (Thai et al. 2023). I Vildmarksriket synliggörs att spänningen mellan olika aktörer som har olika synsätt på platsens resurser, både i fysisk mening men också socialt betingade resurser så som historiken och kulturen på platsen, är det som driver utvecklingen av ett entreprenöriellt ekosystem. Eftersom platsen där Vildmarksriket är beläget utgörs av ett omfattande skogslandskap finns det en lång historia av skogsbruk. Det moderna skogsbruket är en intensiv form av produktion där kalhyggesavverkningar har blivit en norm. Däremot, i takt med att hållbarhet har blivit en viktigare del i människors vardag har andra former av synsätt på platsens resurser kommit fram. Till följd av detta finns det ett växande intresse för att bedriva naturturism i Vildmarksriket. Dessutom visar företagare i Vildmarksriket att det finns en större medvetenhet bland konsumenter i att exempelvis stötta lokalproducerad mat och ta del av platsens historia. Dessa möjligheter leder till att olika former av entreprenörskap växer fram vilket skapar en spänning mellan traditionellt lantbruk och skogsbruk och det framväxande natur- och kulturturismföretagandet på platsen. Den här spänningen och en vision om att skapa en miljö där olika former av entreprenörskap kan få utrymme att verka är en avgörande del i utvecklingen av ett entreprenöriellt ekosystem i Vildmarksriket. Detta synliggör att det är olika synsätt på platsens unika resurser, och en strävan

efter samexistens, som är avgörande för det entreprenöriella ekosystemets utveckling.

5.2 Förutsättningar för ett entreprenöriellt ekosystem i Vildmarksriket

Asmit et al. (2024) förklarar att det finns gemensamma nämnare mellan tillväxtorienterade synsätt och entreprenöriella ekosystem på landsbygden. Däremot formas domäner i entreprenöriella ekosystem på landsbygden av platsbundna förutsättningar.

5.2.1 Finansiering

Det finns ofta begränsade möjligheter att säkra finansiering från banker och riskkapitalbolag i landsbygder. Detta eftersom entreprenöriella ekosystem på landsbygden ofta är distanserade från kapitalkällor (Quispe Fernandez et al. 2023). Utifrån lokala aktörers berättelser målas en liknande situation upp i Vildmarksriket. I samband med en diskussion om svårigheter att få banklån för husbygge förklarar representanten från Leader att banker inte ser att det finns något värde i att förmedla lån till lokala aktörer. Detta på grund av en inställning till platsen som handlar om att varje satsad krona riskerar att förlora värde i stället för att leda till framtida avkastning. Kerr och Nanda (2011) beskriver hur företagare på landsbygden därför behöver förlita sig på offentliga aktörer för att tillhandahålla nödvändigt kapital, men i Vildmarksriket har offentliga aktörer begränsade möjligheter att hjälpa till. En representant från Mora kommun förklarar att konkurrenslagstiftningen innebär att kommunen inte får gynna specifika verksamheter och således inte kan bistå med finansiering. Andra statligt finansierade organisationer har möjlighet att bistå med kapital, men under strikta villkor där företagare själva måste stå för en betydande del av finansieringen. I enlighet med Winborg och Landström (2001) innebär begränsade ekonomiska möjligheter på platsen att företagarna i Vildmarksriket huvudsakligen finansierar sina verksamheter med egna medel. Självfinansiering sker främst genom kapital som företagare får andra håll, exempelvis via anställning på andra företag.

5.2.2 Infrastruktur och marknad

Entreprenöriella ekosystem på landsbygden förknippas ofta med bristande infrastruktur (Stathopoulou et al. 2004). I enlighet med Muñoz & Kimmitt (2019) kan brister i fysisk infrastruktur leda till minskad mobilitet för företagare inom och utanför systemet vilket inskränker företagares möjligheter att samarbeta och

utveckla sina verksamheter. I Vildmarksriket finns det få transportmöjligheter vilket innebär att tillgång till bil blir avgörande. Det ökar också betydelsen av ett fungerande vägnät. Däremot ligger ansvaret för Vildmarksrikets vägar i huvudsak hos enskilda skogsägare. Till följd av detta fokuseras insatser främst på skogsvägar som möjliggör timmertransporter, vilket skapar hinder för andra former av verksamheter i området. I tillägg till detta förklarar Bowen & Morris (2019) att brister i digital infrastruktur leder till att företagare måste förlita sig till lokala marknader i större utsträckning. I kontrast till detta menar företagare i Vildmarksriket att det främst är externa marknader som möjliggör deras verksamheter, dels för att skog- och jordbruksprodukter handlas på globala marknader, dels för att lokalbor sällan bokar guidade upplevelser, och slutligen för att internationella kunder har en högre betalningsvilja. Den högre betalningsviljan hos internationella kunder förklaras av lokala aktörer som ett resultat av att allemansrätten minskar efterfrågan på guidade turer från inhemska turister. Eftersom företagare i Vildmarksriket redan har tillgång till externa marknader bygger behovet av att utveckla digital infrastruktur främst på att nå fler externa marknader.

5.2.3 Kompetensförsörjning

I Vildmarksriket har företagare en central roll i att skapa ett brett erbjudande av produkter, tjänster och attraktioner som tillsammans skapar en tillvaro som är eftersträvarsvärd både för lokalbefolkningen och för utomstående. Detta kan motverka urbaniseringstrender som ofta präglar landsbygder och som leder till svårigheter kopplat till kompetens och arbetskraft (Dabson 2001; Aggrawal 2013; Xu & Dobson 2019). I enlighet med Venhorst et al. (2010) är det därför viktigt att arbeta för att behålla den arbetskraft och kompetens som finns på platsen. För att åstadkomma detta kan företagare och offentliga aktörer samarbeta för att skapa en attraktiv plats för människor att bosätta sig på (Taecharungroj & Prasertsakul 2023). Samtidigt synliggör empirin att även ideella föreningar har en betydande roll i Vildmarksrikets utveckling som en attraktiv plats att bosätta sig på. Dessa föreningar visar ett ansvar för platsens långsiktiga utveckling genom att arbeta för att tillhandahålla basservice så som skolor, affärer och bensinmack. Trots att många verksamheter fått lägga ner i Vildmarksriket, en utveckling som präglas många landsbygder, har lokala aktörers engagemang för platsen gjort att det fortfarande finns tillgång till nödvändig samhällsservice och mer därtill i form av ett brett utbud av aktiviteter, upplevelser och en utvecklad matkultur. Till följd av detta har lokala aktörer lyckats bryta avfolkningstrender som annars syns i landsbygdsområden.

5.2.4 Nätverk och lokalt engagemang

Området i och omkring Vildmarksriket visar upp en kultur som präglas av en stark samarbetsvilja. Detta är viktigt eftersom sociala nätverk har en betydande roll i entreprenöriella ekosystem på landsbygden. Korsgaard et al. (2015b) förklarar att företagare kan bidra till lokal utveckling, men är samtidigt beroende av stöttning från lokalbefolkningen för att skapa och upprätthålla verksamheter. I Vildmarksriket finns flera exempel som belyser hur civilsamhället arbetat tillsammans med lokala aktörer för att skapa förutsättningar för företagande. Ett exempel är den lokala skidanläggningen som lokalbefolkningen, kommunen och lokala företagare hjälpte till att få till stånd. Detta synliggör att lokalbefolkningen har en betydande roll för utvecklingen av entreprenöriella ekosystem på landsbygden. Samtidigt visar det också att företagandet i Vildmarksriket i hög grad bygger på socialt kapital, det vill säga resurser som är inbäddade i sociala nätverk på platsen, som företagare kan dra nytta av för att utveckla sina verksamheter (McKeever et al. 2014). Det sociala kapitalet som uppvisas i Vildmarksriket innebär att samhället är djupt förankrat i nätverk mellan företagare, offentliga aktörer och lokalbefolkningen som möjliggör lokal utveckling. I linje med Bernier och Hafsi (2007) som förklarade att offentliga aktörer i en landsbygdskontext ofta agerar i samverkan med företagare i syfte att åstadkomma lokal utveckling, visar offentliga aktörer i Vildmarksriket ett liknande engagemang. Det är tydligt att offentliga aktörer ofta strävar efter att vara delaktiga i lokala initiativ. Detta synliggörs inte minst genom att Mora kommun antog rollen som projektledare i Vildmarksriket för att arbeta för områdets utveckling.

5.2.5 Diversifierat entreprenörskap

Entreprenöriella ekosystem på landsbygden bygger på unika möjligheter kopplat till natur, kultur och historia (Aguilar 2021). I Vildmarksriket finns det omfattande naturtillgångar i form av skogar, sjöar och öppna landskap som för med sig långtgående traditioner av fiske, skogsbruk och lantbruk. Platsen präglas också av en kultur som formats av mat, fäbodbruk, kyrklig närvaro och traditioner kopplat till musik. Detta utgör möjligheter för entreprenörer i Vildmarksriket. I enlighet med Fortunato (2014) framträder en mångfald av motiv och verksamhetsformer i Vildmarksriket, i det här fallet ser vissa aktörer skogen strikt som en resurs för ekonomisk försörjning medan andra ser att skogen kan erbjuda sociala och kulturella värden. Detta överensstämmer med bilden av landsbygdens entreprenörskap som diversifierat (Korsgaard et al. 2015a) då Vildmarksriket visar upp entreprenörskap som bidrar till att förvalta platsen och har en tydlig social förankring (Bensemann et al. 2021), samtidigt som det finns entreprenörskapsformer som utnyttjar skogens resurser enbart för att åstadkomma ekonomisk vinning (Korsgaard et al. 2015a). Flera företagare i Vildmarksriket

uttrycker också en vilja av att skapa en verksamhet som kretsar kring deras passion, något som går i linje med Stone och Stubbs (2007) perspektiv på livsstilsentreprenörer som utvecklar verksamheter för att åstadkomma en viss typ utav livsstil. Cunha et al. (2020) menar att den här typen av entreprenörskap är viktig i en landsbygdscontext då den inkorporerar platsen och dess historik för att diversifiera utbudet av produkter och tjänster.

5.3 Hållbart värdeskapande i Vildmarksriket

Visionerna som uttrycks av aktörer i Vildmarksriket visar på en stark vilja att inte bara utveckla platsen som en destination, utan att bidra till landsbygders framtid i ett bredare samhällsperspektiv. En lokal fiskeguide menar att området skulle kunna fungera som en mall för andra bygder, vilket vittnar om ett entreprenörskap som sträcker sig bortom individens egenintresse av vinst och syftar till att stärka samhället som helhet. Detta går i linje med Cohen och Winn (2007) syn på hållbart entreprenörskap som en drivkraft för samhällsomställning, där entreprenörer ser möjligheter i samhällseliga utmaningar och agerar för att bidra till en mer hållbar framtid. Sarasvathy (2001) beskriver entreprenörskap som en flexibel process, där aktörer agerar i en osäker och föränderlig miljö, och övervinner hinder genom att kombinera tillgängliga resurser och lösa problem i takt med att de uppstår. Detta återspeglas i kommunrepresentantens beskrivning av att det krävs en eldsjäl som är engagerad och uthållig för att driva processen framåt och säkerställa att resultat uppnås.

Resultatet visar att de aktörer som engagerar sig i Vildmarksriket drivs av fler värden än enbart traditionell ekonomisk tillväxt. Deras visioner och drivkrafter präglas av en vilja av att skapa mening, gemenskap och att bidra till en starkare platsidentitet. Detta överensstämmer med synsättet att entreprenörskap kan vara en värdeskapande process som kan bidra till ekonomiska, sociala och miljömässiga värden (Pinelli et al. 2022). De entreprenöriella drivkrafterna i Vildmarksriket har visat sig handla om att ta vara på lokala resurser, förmedla att naturen kan vara en attraktiv attraktion och en ambition om att kunna skapa en arbetsvardag utifrån sin passion. Detta knyter an till Sarasvathys (2001) syn på entreprenörskap som en process som utgår från att ta vara på de tillgängliga resurser som finns snarare än att arbeta utefter ett förutbestämt mål. Ett exempel är räddningen av Gesundaberget, där en möjlighet skapades utifrån ett hot. Detta inte enbart med ett fokus av att göra det vinstdrivande utan snarare för att bevara något som upplevs som meningsfullt för platsens identitet. Räddningen av Gesundaberget visar att lokala aktörer agerar för att bevara något som anses meningsfullt för lokalbefolkningen, snarare än att enbart försöka maximera ekonomisk vinst, tydliggör aktörerna hur en kulturell resurs kan vara avgörande för platsens utveckling. Detta speglar Steiner & Attertons

(2015) syn på hållbar platsutveckling som en process där lokala resurser, i det här fallet kulturella, tas tillvara för att möta platsens behov och ambitioner för att på sikt skapa en livskraftig plats.

Flera aktörer betonar vikten av samarbete för att Vildmarksriket ska kunna utvecklas långsiktigt. Någon form av samverkansplattform ses inte bara som ett effektivt verktyg för att tillgängliggöra ett bokningssystem eller en funktion för gemensamma inköp, det ses också som ett sätt att skapa social delaktighet genom gemensamt ansvarstagande. Exempelvis så uttrycker representanten från Mora kommun att målet med en samverkansplattform är att samla människor och ge utrymme för att skapa möjligheter. Detta speglar hur entreprenöriella processer på landsbygden kan fungera som en möjliggörande kraft för samverkan, vilket enligt Steiner och Atterton (2015) är en central del i hållbar platsutveckling. Genom att skapa en tydligare organisering och på så sätt en starkare samverkan mellan de lokala aktörerna stärks inte bara företagens individuella förutsättningar, utan också Vildmarksrikets långsiktiga hållbarhet.

Samtidigt så menar fiskeguiden att utvecklingen av Vildmarksriket kan få stor betydelse för områdets fortlevnad, då besöksnäringen skulle bidra med skatteintäkter och arbetstillfällen. Fiskeguidens resonemang kan tolkas med stöd av Kimmit och Muñoz (2018) som lyfter fram hur platsens sociala hållbarhet är nära kopplad till engagemang, samarbete och lokalt ägande där entreprenörer inte bara ses som affärsdrivande aktörer utan också har en viktig funktion att skapa ett hållbart samhälle. En lokal naturguide belyser samtidigt att den verksamhet aktören bedriver har nära kopplingar till naturen. Verksamhetens syfte är att tillgängliggöra naturupplevelser för fler personer, som annars hade haft svårt att ta sig ut på egen hand. Därtill, i linje med Shepherd och Patzelt (2011) som belyser hur entreprenöriella processer blir centrala i att arbeta för att bekämpa sociala orättvisor, finns idéer om att sociala företag skulle kunna etableras i Vildmarksriket. Detta skulle kunna bidra till att upprätthålla nödvändig infrastruktur samtidigt som det hjälper människor att komma in i arbetslivet. Företagandet i Vildmarksriket har med andra ord inkorporerat social hållbarhet i sin verksamhetsstrategi.

Samtidigt som social hållbarhet har visat sig vara viktigt för aktörerna, har även miljömässig hållbarhet visat sig vara en drivkraft för en del av aktörerna. Detta tar sig bland annat i uttryck genom lantbrukaren och brukshästföretagarens arbete med bevarande av hotade husdjursarter trots låga ekonomiska incitament. Det illustrerar hur biologisk mångfald kan vara en drivkraft i entreprenöriella processer. I linje med Dean och McMullen (2007) ses ekologiska utmaningar här som möjligheter, där miljöinsatser och entreprenörskap förenas och skapar fler värden än ekonomiska (Kirkwood & Walton 2010).

Sammanfattningsvis visar aktörerna i Vildmarksriket på ett entreprenörskap som präglas av hållbarhetsdrivna visioner, där ekonomiska mål kombineras med sociala och miljömässiga värden (Cohen & Winn 2007; Kirkwood & Walton 2010). Genom att utgå från lokala resurser och agera i samverkan med platsens förutsättningar visar aktörerna på ett entreprenöriellt förhållningssätt som fokuserar på att agera utifrån rådande förutsättningar (Sarasvathy 2001). Deras engagemang sträcker sig utöver egen vinning genom att bevara biologisk mångfald (Dean & McMullen 2017), främja inkludering (Shepherd & Patzelt 2011) och bidrar till att stärka kulturella resurser som platsens identitet genom lokal samverkan (Steiner & Atterton 2015). Vildmarksriket blir därmed ett exempel på hur entreprenöriellt värdeskapande kan fungera som en kraft för hållbar platsutveckling.

6. Diskussion

Syftet med denna studie var att utveckla förståelsen för entreprenöriella ekosystem på landsbygden. I detta kapitel diskuteras studiens resultat och analys genom att relatera dessa till de ställda forskningsfrågorna.

6.1 Hur skapas och utvecklas entreprenöriella ekosystem på landsbygden?

För att förstå hur entreprenöriella ekosystem skapas och utvecklas i en landsbygdscontext har vi genomfört en fallstudie i ett område där ett entreprenöriellt ekosystem är under utveckling. Detta för att det finns en växande kritik som belyser hur entreprenöriella ekosystem utgår från system som är etablerade och självgående, som finns i urbana områden och som uppvisar hög entreprenöriell aktivitet (Malecki 2018; Fubah & Moos 2021; Cho et al. 2022). Till skillnad från tillväxtorienterade modeller som bygger på komponenter (Cohen 2006) eller domäner (Isenberg 2011), visar den här studien att det i ett tidigt skede är interaktioner mellan individer på platsen som är av störst betydelse. Exempelvis är enskilda aktörer, eller eldsjälar, viktiga för att samla bygden för att åstadkomma förändring. Däremot, för att lyckas åstadkomma olika initiativ i praktiken har den här studien visat att lokalbefolkningen också har en viktig roll. Dessutom, i projekt Vildmarksriket, har driverkrafterna och det sociala kapitalet hos enskilda individer både i form av offentliga aktörer och enskilda företagare varit avgörande för att skapa legitimitet till idén om att etablera ett entreprenöriellt ekosystem. Hur dessa idéer sedan utvecklas och upprätthålls i form av ett entreprenöriellt ekosystem bygger på olika synsätt för platsens utveckling och en strävan om att skapa en miljö där olika former av entreprenörskap kan samexistera. För att åstadkomma detta krävs det både eldsjälar och ett omgivande samhälle med offentliga aktörer och lokalbefolkning som är engagerade och intresserade av att bidra till platsens utveckling. Med andra ord är det inte olika domäner som är av betydelse i ett tidigt skede, det är individerna på platsen som är avgörande. Detta synliggör entreprenöriella ekosystem skapas och utvecklas genom sociala processer som bygger på samverkan mellan olika individer och grupper i samhället.

6.2 Vilken roll har platsen för utformningen av ett entreprenöriellt ekosystem?

För att förstå platsens roll för hur entreprenöriella ekosystem har vi nyanserat kunskapen om entreprenöriella ekosystem med insikter om entreprenörskap på

landsbygden. Detta synliggör hur platsens unika möjligheter och utmaningar i hög grad formar entreprenöriella ekosystem. Detta är viktigt att betona eftersom fenomenet har fått ökad spridning i politiken till följd av de stora framgångar som observerats i specifika entreprenöriella ekosystem så som Silicon Valley (Isenberg 2010). Eftersom större delen av forskningen om entreprenöriella ekosystem utgår från sådana framgångssagor är kunskapen om entreprenöriella ekosystem i andra sammanhang en underutvecklad del av forskningen. Samtidigt visade Asmit et al. (2024) hur entreprenöriella ekosystem på landsbygden i grunden har liknande behov som andra tillväxtorienterade modeller. Detta på grund av att det finns vissa grundläggande förutsättningar för entreprenöriella processer så som tillgång till kapital eller en infrastruktur som möjliggör att bedriva verksamhet. Däremot framhävde Aguilar (2021) att entreprenöriella ekosystem på landsbygden skiljer från de modeller som premieras i forskningen eftersom entreprenöriella ekosystem i en landsbygdscontext i hög grad präglas av platsens unika möjligheter och utmaningar.

I Vildmarksriket är det tydligt att platsens unika uppsättning resurser, historia, sociala dynamik och begränsningar i hög grad formar vad som är möjligt för ett potentiellt entreprenöriellt ekosystem. I linje med Fortunato (2014) ger kulturen och historien tillsammans med det omfattande skogslandskapet upphov till diversifierade former av entreprenörskap. De entreprenöriella processerna formas utifrån de möjligheter som entreprenörer skapar i interaktionen med andra och sin omgivning. De begränsningar som finns i form av bristande infrastruktur och finansieringsbekymmer har också en begränsande effekt på lokala entreprenörers möjligheter att skala upp sina verksamheter. Exempelvis finns det begränsade möjligheter till finansiering från banker, och i landsbygder bygger entreprenöriella ekosystem istället på enskilda entreprenörers förmåga att tillhandahålla egen finansiering. Detta synliggör att platsen har en central roll i entreprenöriella ekosystem på landsbygden eftersom alla delar av systemet, från entreprenörskapet till resurserna som finns tillhanda, formas av platsens särdrag. I kontrast till Stam (2015) som framhäver att entreprenöriella processer är centralt i tillväxtorienterade modeller, är hjärtat i entreprenöriella ekosystem på landsbygden i stället platsen. Platsens unika uppsättning resurser för med sig platsspecifika möjligheter och utmaningar som dikterar utformningen av det entreprenöriella ekosystemet på platsen.

6.3 Hur kan entreprenöriella ekosystem bidra till långsiktigt hållbar utveckling på landsbygden?

Utifrån resultatet framträder bilden av att Vildmarksriket rymmer ett framväxande entreprenöriellt ekosystem som inte enbart fokuserar på ekonomiskt tillväxt. I

stället synliggör studien att ett entreprenöriellt ekosystem i en landsbygdscontext snarare kan skapa flera typer av sociala, kulturella och miljömässiga värden. Något som är framträdande i Vildmarksriket är att de entreprenöriella initiativen präglas av en stark lokal förankring och ett värdeskapande som går bortom individens vinstintresse. Detta innebär i Vildmarksrikets fall att de entreprenöriella processerna sker i nära samspel med platsens kulturella och ekologiska villkor och att utvecklas tillsammans blir centralt för platsen. Detta blir tydligt när aktörer uppvisar att deras verksamheter syftar till att möjliggöra naturupplevelser för flera, inkludera personer som står utanför den traditionella arbetsmarknaden samt att hotade husdjursraser bevaras trots låga ekonomiska incitament. Sådana initiativ visar hur entreprenörskap kan bidra till både social inkludering (Shepherd & Patzelt 2011) och ekologisk hållbarhet (Dean & McMullen 2007). Även samarbete ses som avgörande för långsiktig utveckling på platsen, vilket synliggör att inkludering blir en viktig del av Vildmarksrikets utveckling. Genom gemensamma plattformar stärks både det individuella företagandet och platsens förutsättningar för att överleva på sikt. Enligt Steiner och Atterton (2015) är just tillvaratagandet av lokala resurser och de relationer som existerar centrala för hållbar platsutveckling. Det finns en tydlig medvetenhet kring detta i Vildmarksriket vilket har blivit en betydelsefull del av de visioner aktörer på platsen har. Detta visar hur entreprenöriella ekosystem på landsbygden kan fungera som en möjliggörande struktur för hållbar utveckling i landsbygder.

7. Slutsats, bidrag och framtida forskning

I detta kapitel presenteras studiens slutsatser följt av studiens teoretiska och empiriska bidrag samt rekommendationer för framtida forskning.

7.1 Slutsatser

Landsbygdens företagare har en avgörande roll i samhället och entreprenöriella ekosystem kan vara en möjlighet för att stötta detta över tid. Däremot har forskningen visats vara begränsad till urbana områden med högteknologiska företag. Den här studien syftade därför till att utveckla kunskapen om entreprenöriella ekosystem på landsbygden. På en övergripande nivå nyanseras kunskapen om entreprenöriella ekosystem genom att synliggöra hur fenomenet fungerar i ett tidigt skede i en landsbygdskontext. Detta skiljer från den dominerande synen på entreprenöriella ekosystem, som bygger på observationer från urbana miljöer, där olika sammanflätade komponenter eller domäner anses kunna ge upphov ekonomisk tillväxt.

För att skapa och utveckla entreprenöriella ekosystem på landsbygden är det inte olika domäner som är av betydelse, det är individerna på platsen och deras interaktioner och olika uppfattningar om platsens utveckling som är avgörande för att ett entreprenöriellt ekosystem ska ta form och utvecklas. I samband med detta synliggörs också att platsen har en avgörande roll i utformningen av entreprenöriella ekosystem på landsbygden. Till skillnad från homogena, tillväxtorienterade modeller för entreprenöriella ekosystem som bygger på ett överflöd av resurser, visar den här studien att platsens unika uppsättning resurser för med sig platsspecifika möjligheter och utmaningar som dikterar utformningen av det entreprenöriella ekosystemet. Platsen har därför en central roll i entreprenöriella ekosystem på landsbygden och hur pass framgångsrikt systemet kommer vara i att skapa och upprätthålla entreprenörskap över tid bygger på hur pass väl systemet är anpassat efter lokala förhållanden.

Lokala förhållanden i landsbygder ger även upphov till diversifierat entreprenörskap och där samtliga former av entreprenörskap växer fram till följd av platsens unika resurser. Detta gör att de entreprenöriella processerna bygger dels på att ta tillvara på lokala resurser, dels att förvalta dessa resurser för att möjliggöra entreprenörskap på lång sikt. Till följd av detta ger landsbygdens entreprenörer upphov till ekonomiska, sociala och miljömässiga värden genom att entreprenörer på landsbygden drivs både av att generera ett skäligt uppehälle, och genom att inkludera alla delar av samhället, både unga och marginaliserade grupper, samt visa hur naturtillgångar och kultur kan förvaltas på ett hållbart sätt. Detta visar hur

entreprenöriella ekosystem på landsbygden kan bidra till långsiktigt hållbar utveckling i landsbygder.

7.2 Bidrag

Den här studien bidrar till kunskapsutvecklingen på tre sätt. Studien bidrar först genom att synliggöra att entreprenöriella ekosystem skapas genom sociala processer där eldsjälarna kan vara avgörande för att skapa en gemensam vision, och ekosystemets utveckling bygger på interaktioner mellan olika individer och grupper med olika synsätt på platsens utveckling. För det andra bidrar studien till kunskapen genom att synliggöra hur olika delar av entreprenöriella ekosystem förändras i en landsbygdscontext till följd av platsens unika möjligheter och utmaningar. Detta är ett viktigt bidrag för att skapa en mer nyanserad bild av entreprenöriella ekosystem. Slutligen synliggör vi hur entreprenöriella ekosystem inte alltid är synonymt med tillväxt. Genom att betrakta drivkrafterna hos entreprenörer i en landsbygdscontext som inte uteslutande bygger på att generera ekonomisk vinst utan även sociala och miljömässiga värden visar vi hur entreprenöriella ekosystem kan ge upphov till långsiktigt hållbar utveckling i landsbygder.

Ett annat viktigt bidrag är att den här studien synliggör hur platsens unika utformning ligger till grund för hur entreprenöriella ekosystem utvecklas. Detta är ett avgörande bidrag som kan vägleda politiker och beslutsfattare som har ambitioner att stötta entreprenörskap över tid genom att utveckla entreprenöriella ekosystem. Genom att ta del av den här studien kan sådana aktörer utveckla förståelsen för hur lokala förhållanden ligger till grund för hur entreprenöriella ekosystem utvecklas. Det är med andra ord inte möjligt att återskapa framgångsrika entreprenöriella ekosystem - framgång är i stället ett resultat av hur väl det systemet är anpassat efter lokala förutsättningar.

7.3 Framtida forskning

Den här studien genomfördes genom att utgå från ett specifikt fall – Vildmarksriket i Dalarnas län. Detta medför att de resultat som presenteras och som efterföljande analys, diskussion och slutsats baseras på, är specifikt för Vildmarksriket. Mer forskning behövs för att empiriskt undersöka begreppets tillämpbarhet i andra sammanhang. Detta inkluderar andra unika landsbygdsområden i Sverige, men också andra delar av världen.

Metodologiskt utgick den här studien från författarnas konstruktivistiska och interpretivistiska inställning till världen och kunskap. För att uppnå metodologisk samstämmighet valdes därför kvalitativa metoder. Detta innebär att framtida forskning kan tillämpa andra metodologiska val. En kvantitativ forskningsinsats

som bygger på enkäter som skickas till individer i ett helt samhälle skulle kunna bidra med en mer enhetlig bild av entreprenöriella ekosystem.

I den här studien användes en fallstudiedesign vilket möjliggjorde djupgående kunskaper om förutsättningarna för ett entreprenöriellt ekosystem i Vildmarksriket. Vid tidpunkten för studiens genomförande finns det inget entreprenöriellt ekosystem i Vildmarksriket, det är en idé som är under utveckling och som lokala aktörer just nu bygger legitimitet för. En möjlighet för framtida forskning är således att genomföra en longitudinell studie som följer Vildmarksrikets utveckling vilket skulle bidra till att skapa en bred och nyanserad bild av entreprenöriella ekosystem i olika stadier.

Referenslista

- Aggarwal, A.K. (2013). Performance appraisal of rural entrepreneurship development programs. *International Journal of Management & Business Studies*, 3(3), 22-28. <https://ssrn.com/abstract=3183631>
- Aguilar, E.C. (2021). Rural entrepreneurial ecosystems: A systematic literature review for advancing conceptualisation. *Entrepreneurial Business and Economics Review*, 9(4), 101-114. <https://doi.org/10.15678/EBER.2021.090407>
- Alvedalen, J. & Boschma, R. (2017). A critical review of entrepreneurial ecosystems research: towards a future research agenda. *European Planning Studies*, 25(6), 887–903. <https://doi.org/10.1080/09654313.2017.1299694>
- Amit, R. & Zott, C. (2001). Value creation in E-business. *Strategic Management Journal*, 22, 493-520. <https://doi.org/10.1002/smj.187>
- Asmit, B., Simatupang, T.M., Rudito, B. & Novani, S. (2024). Uncovering the building blocks of rural entrepreneurship: A comprehensive framework for mapping the components of rural entrepreneurial ecosystems. *Heliyon*, 10(1), 1-15. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e24139>
- Astner, H. & Roos, A. (2024). Approaching the rural–Uncovering rural context in entrepreneurship. *The International Journal of Entrepreneurship and Innovation*, 0(0), 1-5. <https://doi.org/10.1177/14657503241267746>
- Audretsch, D.B., Falck, O., Feldman, M.P. & Heblich, S. (2010). Local Entrepreneurship in Context. *Regional Studies*, 46(3), 379–389. <https://doi.org/10.1080/00343404.2010.490209>
- Audretsch, D., Mason, C., Miles, M.P. & O'Connor, A. (2018). The dynamics of entrepreneurial ecosystems. *Entrepreneurship & Regional Development*, 30(3–4), 471–474. <https://doi.org/10.1080/08985626.2018.1436035>
- Audretsch, D.B. (2021). Have we oversold the Silicon Valley model of entrepreneurship?. *Small Business Economics*, 56, 849–856. <https://doi.org/10.1007/s11187-019-00272-4>
- Baron, T. & Harima, A. (2019). The role of diaspora entrepreneurs in start-up ecosystem development-a Berlin case study. *International Journal of Entrepreneurship and Small Business*, 36(1-2), 74-102. <https://doi.org/10.1504/IJESB.2019.096968>
- Bensemman, J., Warren, L. & Anderson, A. (2021). Entrepreneurial engagement in a depleted small town: Legitimacy and embeddedness. *Journal of Management & Organization*, 27(2), 253-269. <https://doi.org/10.1017/jmo.2018.63>
- Bernier, L. & Hafsi, T. (2007). The changing nature of public entrepreneurship. *Public Administration Review*, 67(3), 488-503. <https://doi.org/10.1111/j.1540-6210.2007.00731.x>
- Biedenbach, T. & Jacobsson, M. (2016). The Open Secret of Values: The Roles of Values and Axiology in Project Research. *Project Management Journal*, 47(3), 139-155. <https://doi.org/10.1177/875697281604700312>

- Boettke, P.J. & Coyne, C.J. (2009). Context matters: Institutions and entrepreneurship. *Foundations and Trends® in Entrepreneurship*, 5(3), 135-209. <http://dx.doi.org/10.1561/03000000018>
- Bowen, R. & Morris, W. (2019). The digital divide: Implications for agribusiness and entrepreneurship. Lessons from Wales. *Journal of Rural Studies*, 72, 75-84. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2019.10.031>
- Brown, R. & Mason, C. (2017). Looking inside the spiky bits: a critical review and conceptualisation of entrepreneurial ecosystems. *Small Business Economics*, 49, 11–30. <https://doi.org/10.1007/s11187-017-9865-7>
- Bryman, A. & Bell, E. (2017). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. 3 uppl. Stockholm: Liber.
- Cao, Z. & Shi, X. (2021). A systematic literature review of entrepreneurial ecosystems in advanced and emerging economies. *Small Business Economics*, 57, 75-110. <https://doi.org/10.1007/s11187-020-00326-y>
- Chandra, Y. (2018). Mapping the evolution of entrepreneurship as a field of research (1990–2013): A scientometric analysis. *PLoS ONE* 13(1), 1-24. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0190228>
- Cho, D.S., Ryan, P. & Buciuni, G. (2022). Evolutionary entrepreneurial ecosystems: A research pathway. *Small Business Economics*, 58(4), 1865-1883. <https://doi.org/10.1007/s11187-021-00487-4>
- Cohen, B. (2006). Sustainable valley entrepreneurial ecosystems. *Business strategy and the Environment*, 15(1), 1-14. <https://doi.org/10.1002/bse.428>
- Cohen, B. & Winn, M.I. (2007). Market imperfections, opportunity and sustainable entrepreneurship. *Journal of Business Venturing*, 22(1), 29-49 <https://doi.org/10.1016/j.jbusvent.2004.12.001>
- Creswell, J.W. (2013). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*. Sage.
- Cunha, C., Kastenholz, E. & Carneiro, M.J. (2020). Entrepreneurs in rural tourism: Do lifestyle motivations contribute to management practices that enhance sustainable entrepreneurial ecosystems?. *Journal of hospitality and tourism management*, 44, 215-226. <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2020.06.007>
- Cunningham, B. & Lischeron, J. (1991), “Defining entrepreneurship”, *Journal of Small Business Management*, 29 (1), 45-61.
- Dabson, B. (2001). Supporting Rural Entrepreneurship. *Exploring Policy Options for a New Rural America*. Proceedings of a conference sponsored by Federal Reserve Bank of Kansas City, Center for the Study of Rural America, 35-48.
- Deakins, D., Graham, L., Sullivan, R. & Whittam, G. (1998). New venture support: an analysis of mentoring support for new and early stage entrepreneurs. *Journal of small business and enterprise development*, 5(2), 151-161. <https://doi.org/10.1108/EUM00000000006763>

- Dean, T.J. & McMullen, J.S. (2007). Toward a theory of sustainable entrepreneurship. *Journal of Business Venturing*, 22(1), 50–76. <https://doi.org/10.1016/j.jbusvent.2005.09.003>
- European Commission. (2024). Horizon Europe: Work programme 2023–2025: European innovation ecosystems (EIE) (Part 10) (European Commission Decision C(2024) 2371 of 17 April 2024). <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/> [2025-05-12]
- Fitz-Koch, S., Nordqvist, M., Carter, S. & Hunter, E. (2018). Entrepreneurship in the agricultural sector: A literature review and future research opportunities. *Entrepreneurship theory and practice*, 42(1), 129-166. <https://doi.org/10.1177/1042258717732958>
- Fortunato, M.W.P. (2014). Supporting rural entrepreneurship: a review of conceptual developments from research to practice. *Community development*, 45(4), 387-408. <https://doi.org/10.1080/15575330.2014.935795>
- Fubah, C.N. & Moos, M. (2021). Relevant theories in entrepreneurial ecosystems research: an overview. *Academy of Entrepreneurship Journal*, 27(6), 1-18. <https://doi.org/10.1528-2686-27-6-631>
- Fuentelsaz, L., González, C., Maicas, J.P. & Montero, J. (2015). How different formal institutions affect opportunity and necessity entrepreneurship. *BRQ Business Research Quarterly*, 18(4), 246-258. <https://doi.org/10.1016/j.brq.2015.02.00>
- Förenta Nationerna. (2015). Globala målen för hållbar utveckling. <https://fn.se/globala-malen-for-hallbar-utveckling/> [2025-04-25]
- Gartner, W.B. (1985). A conceptual framework for describing the phenomenon of new venture creation. *Academy of management review*, 10(4), 696-706. <https://doi.org/10.5465/amr.1985.4279094>
- Gashi Nulleshi, S. & Tillmar, M. (2022). Rural proofing entrepreneurship in two fields of research. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 28(9), 332-356. <https://doi.org/10.1108/IJEBr-05-2021-0323>
- Green, E., Bradley, P. & Parry, G. (2024). Exploring production of social and economic value in social enterprises through a business model framework. *Strategic Change*, 1–13. <https://doi.org/10.1002/jsc.2602>
- Gries, T. & Naudé, W. (2009). Entrepreneurship and regional economic growth: towards a general theory of start-ups. *The European Journal of Social Science Research*, 22(3), 309–328. <https://doi.org/10.1080/13511610903354877>
- Guerrero, M., Liñán, F. & Cáceres-Carrasco, F.R. (2021). The influence of ecosystems on the entrepreneurship process: a comparison across developed and developing economies. *Small Business Economics* 57, 1733–1759. <https://doi.org/10.1007/s11187-020-00392-2>
- Gupta, P., Chauhan, S., Paul, J. & Jaiswal, M.P. (2020) Social entrepreneurship research: A review and future research agenda. *Journal of Business Research*, 113, 209-229 <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2020.03.032>

- Hatch, M.J. & Schultz, M. (2002). The dynamics of organizational identity. *Human relations*, 55(8), 989-1018. <https://doi.org/10.1177/0018726702055008181>
- Hockerts, K. & Wüstenhagen, R. (2010). Greening Goliaths versus emerging Davids — Theorizing about the role of incumbents and new entrants in sustainable entrepreneurship. *Journal of Business Venturing*, 25(5), 481–492. <https://doi.org/10.1016/j.jbusvent.2009.07.005>
- Hospers, G.J., Desrochers, P. & Sautet, F. (2009). The next Silicon Valley? On the relationship between geographical clustering and public policy. *International Entrepreneurship Management Journal*, 5, 285–299. <https://doi.org/10.1007/s11365-008-0080-5>
- Ibata-Arens, K. (2008). The Kyoto model of innovation and entrepreneurship: Regional innovation systems and cluster culture. *Prometheus*, 26(1), 89-109. <https://doi.org/10.1080/08109020701846058>
- Isenberg, D.J. (2010). How to start an entrepreneurial revolution. *Harvard business review*, 88(6), 40-50.
- Isenberg, D.J. (2011). The Entrepreneurship Ecosystem Strategy as a New Paradigm for Economic Policy: Principles for Cultivating Entrepreneurship. <https://www.innovationamerica.us/images/stories/2011/The-entrepreneurship-ecosystem-strategy-for-economic-growth-policy-20110620183915.pdf> [2025-05-03]
- Isenberg, D.J. (2016). Applying the Ecosystem Metaphor to Entrepreneurship: Uses and Abuses. *The Antitrust Bulletin*, 61(4), 564-573. <https://doi.org/10.1177/0003603X16676162>
- Isenberg, D.J. & Onyemah, V. (2016). Fostering scale up ecosystems for regional economic growth. *Innovations: Technology, Governance, Globalization* (2016), 11 (1-2): 60–79. https://doi.org/10.1162/inov_a_00248
- Jack, S.L. & Anderson, A.R. (2002). The effects of embeddedness on the entrepreneurial process. *Journal of business Venturing*, 17(5), 467-487. [https://doi.org/10.1016/S0883-9026\(01\)00076-3](https://doi.org/10.1016/S0883-9026(01)00076-3)
- Jordbruksverket. (2024). Vår definition av landsbygd. <https://jordbruksverket.se/stod/eus-politik-for-jordbruk-och-fiske/var-definition-av-landsbygd> [2025-05-17]
- Kerr, W.R. & Nanda, R. (2011). Financing constraints and entrepreneurship. *Handbook of Research on Innovation and Entrepreneurship*. Cheltenham: Elgar, 88-103.
- Kimmitt, J. & Muñoz, P. (2018). Sensemaking the ‘social’ in social entrepreneurship. *International Small Business Journal*, 36(8), 859-886. <https://doi.org/10.1177/0266242618789230>
- Kirkwood, J. & Walton, S. (2010). What motivates ecopreneurs to start businesses?. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 16(3), 204-228. <https://doi.org/10.1108/13552551011042799>
- Kirzner, I.M. (1979). *Competition & Entrepreneurship*. University of Chicago Press <https://doi.org/10.7208/chicago/9780226375489.001.0001>

- Korsgaard, S., Ferguson, R. & Gaddefors, J. (2015). The best of both worlds: how rural entrepreneurs use placial embeddedness and strategic networks to create opportunities. *Entrepreneurship & Regional Development*, 27(9–10), 574–598. <https://doi.org/10.1080/08985626.2015.1085100>
- Korsgaard, S., Müller, S. & Tanvig, H.W. (2015). Rural entrepreneurship or entrepreneurship in the rural—between place and space. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 21(1), 5–26. <https://doi.org/10.1108/IJEBR-11-2013-0205>
- Korsgaard, S., Wigren-Kristoferson, C., Brundin, E., Hellerstedt, K., Alsos, G.A. & Grande, J. (2022). Entrepreneurship and embeddedness: process, context and theoretical foundations. *Entrepreneurship & Regional Development*, 34(3–4), 210–221. <https://doi.org/10.1080/08985626.2022.2055152>
- Kumar, S. (2018). Understanding Different Issues of Unit of Analysis in a Business Research. *Journal of General Management Research*, 5(2), 70–82.
- Labaree, R. (2020). *Organizing Your Social Sciences Research Paper: Types of Research Design*. USC Libraries.
- Lackéus, M. (2018). “What is Value?”—A framework for analyzing and facilitating entrepreneurial value creation. *Uniped*, 41(1), 10–28. <https://doi.org/10.18261/issn.1893-8981-2018-01-02>
- Lang, R. & Fink, M. (2019). Rural social entrepreneurship: The role of social capital within and across institutional levels. *Journal of Rural Studies*, 70, 155–168. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2018.03.012>
- Lincoln, Y.S. & Guba, E.G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Beverly Hills, CA: Sage.
- Malecki, E.J. (2018). Entrepreneurship and entrepreneurial ecosystems. *Geography Compass*, 12(3), 1–21. <https://doi.org/10.1111/gec3.12359>
- Markman, G.D., Russo, M., Lumpkin, G.T., Devereaux Jennings, P. & Mair, J. (2016). Entrepreneurship as a platform for pursuing multiple goals. *Journal of Management Studies*, 53(5), 673–694. <https://doi.org/10.1111/joms.12214>
- Mason, C. & Brown, R. (2014). Entrepreneurial ecosystems and growth oriented entrepreneurship. *Final report to OECD*, Paris, 30(1), 77–102.
- McClelland, D.C. (1961). *Achieving society* (Vol. 92051). Simon and Schuster.
- McKeever, E., Anderson, A. & Jack, S. (2014). Entrepreneurship and Mutuality: Social Capital in Processes and Practices. *Entrepreneurship and Regional Development*, 26(5–6), 453–477. <https://doi.org/10.1080/08985626.2014.939536>
- Moore, J.F. (1993). Predators and prey: a new ecology of competition. *Harvard Business Review*, 71(3), 75–83.
- Müller, S. & Korsgaard, S. (2018). Resources and bridging: the role of spatial context in rural entrepreneurship. *Entrepreneurship & Regional Development*, 30(1–2), 224–255. <https://doi.org/10.1080/08985626.2017.1402092>

- Muñoz, P. & Cohen, B. (2018). Sustainable entrepreneurship research: Taking stock and looking ahead. *Business strategy and the environment*, 27(3), 300-322. <https://doi.org/10.1002/bse.2000>
- Muñoz, P. & Kimmitt, J. (2019). Rural entrepreneurship in place: An integrated framework. *Entrepreneurship & Regional Development*, 31(9-10), 842-873. <https://doi.org/10.1080/08985626.2019.1609593>
- Neck, H.M., Meyer, G.D., Cohen, B. & Corbett, A.C. (2004). An entrepreneurial system view of new venture creation. *Journal of small business management*, 42(2), 190-208. <https://doi.org/10.1111/j.1540-627X.2004.00105.x>
- North, D. & Smallbone, D. (2006). Developing entrepreneurship and enterprise in Europe's peripheral rural areas: Some issues facing policy-makers. *European Planning Studies*, 14(1), 41-60. <https://doi.org/10.1080/09654310500339125>
- Ozuem, W., Willis, M. & Howell, K. (2021). Thematic analysis without paradox: sensemaking and context. *Qualitative Market Research: An International Journal*. 25(1), 143-157. <https://doi.org/10.1108/QMR-07-2021-0092>
- Parrish, B.D. (2010). Sustainability-driven entrepreneurship: Principles of organization design. *Journal of business Venturing*, 25(5), 510-523. <https://doi.org/10.1016/j.jbusvent.2009.05.005>
- Pietilä, A.M., Nurmi, S.M., Halkoaho, A. & Kyngäs, H. (2020). Qualitative Research: Ethical Considerations. In: Kyngäs, H., Mikkonen, K., Kääriäinen, M. (eds) *The Application of Content Analysis in Nursing Science Research*. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-30199-6_6
- Pinelli, M., Lechner, C., Kraus, S. & Liguori, E. (2022), Entrepreneurial value creation: conceptualizing an exchange-based view of entrepreneurship. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 29(2), 261-278. <https://doi.org/10.1108/JSBED-04-2021-0155>
- Polbitsyn, S. & Earl, A. (2019). The role of traditional agriculture in developing rural entrepreneurial ecosystem. *The 13 th International Days of Statistics and Economics*, Prague, September 5-7, 2019, 1206-1214.
- Porter, M.E. (1990), New global strategies for competitive advantage. *Planning Review*, 18(3), 4-14. <https://doi.org/10.1108/eb054287>
- Quispe Fernandez, G.B., Giner-Pérez, J.M. & Ayaviri Nina, V.D. (2023). Rural Entrepreneurship and Its Financing: A Theoretical Review. *Journal of Educational and Social Research*, 13(5), 28-42. <https://doi.org/10.36941/jesr-2023-0118>
- Ratten, V. & Dana, L.P. (2017). Sustainable entrepreneurship, family farms and the dairy industry. *International Journal of Social Ecology and Sustainable Development*, 8(3), 114-129. <https://doi.org/10.4018/IJSESD.2017070108>
- Regeringen. (2017). Regeringens proposition (2017/18:179) En sammanhållen politik för Sveriges landsbygder - för ett Sverige som håller ihop. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/proposition/en-sammanhallen-politik-for-sveriges-landsbygder-_h503179/html/ [2025-05-12]

- Roundy, P.T. (2017). "Small town" entrepreneurial ecosystems: Implications for developed and emerging economies. *Journal of Entrepreneurship in Emerging Economies*, 9(3), 238-262. <https://doi.org/10.1108/JEEE-09-2016-0040>
- Sarasvathy, S.D. (2001). Causation and effectuation: Toward a theoretical shift from economic inevitability to entrepreneurial contingency. *Academy of Management Review*, 26(2), 243–263. <https://doi.org/10.5465/AMR.2001.4378020>
- Saunders, M., Lewis, P. & Thornhill, A. (2009). Understanding research philosophy and approaches to theory development, Chpt. 4 in Research methods for business students. Pearson education
- Saxenian, A. (1994). *Regional advantage: Culture and competition in silicon valley and route 128*. Cambridge: Harvard University Press.
- Schaltegger, S., Lüdeke-Freund, F. & Hansen, E.G. (2016). Business models for sustainability. *Organization & Environment*, 29(1), 3–10 <https://doi.org/10.1177/1086026615599806>
- Schumpeter, J.A. (1934). *The theory of Economic Development*. Cambridge: Harvard University Press.
- Shane, S. (2003). *A general theory of entrepreneurship: The individual-opportunity nexus*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.
- Shane, S. & Venkataraman, S. (2000). The promise of entrepreneurship as a field of research. *Academy of Management Review*, 25(1), 217–226. <https://doi.org/10.2307/259271>
- Shepherd, D.A. & Patzelt, H. (2011). The new field of sustainable entrepreneurship. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 35(1), 137–163 <https://doi.org/10.1111/j.1540-6520.2010.00426.x>
- Shepherd, D.A., Patzelt, H. & Haynie, J.M. (2010). Entrepreneurial spirals: Deviation–amplifying loops of an entrepreneurial mindset and organizational culture. *Entrepreneurship theory and practice*, 34(1), 59-82. <https://doi.org/10.1111/j.1540-6520.2009.00313.x>
- Sipola, S. (2021). Another Silicon Valley? Tracking the role of entrepreneurship culture in start-up and venture capital co-evolution in Finland's entrepreneurial ecosystem 1980–1997. *Journal of Entrepreneurship in Emerging Economies*, 14(3), 469-494. <https://doi.org/10.1108/JEEE-08-2020-0316>
- Smith, A.M., Steiner, A., Steinerowska-Streb, I. & Tiwasing, P. (2024). Challenges and opportunities for rural entrepreneurship in times of crisis. *The International Journal of Entrepreneurship and Innovation*, 25(2), 73-75. <https://doi.org/10.1177/14657503241252434>
- Spigel, B. (2017). The Relational Organization of Entrepreneurial Ecosystems. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 41(1), 49-72. <https://doi.org/10.1111/etap.12167>
- Spigel, B. & Harrison, R. (2018). Toward a process theory of entrepreneurial ecosystems. *Strategic entrepreneurship journal*, 12(1), 151-168. <https://doi.org/10.1002/sej.1268>

- Stam, E. (2007). Why butterflies don't leave: Locational behavior of entrepreneurial firms. *Economic geography*, 83(1), 27-50. <https://doi.org/10.1111/j.1944-8287.2007.tb00332.x>
- Stam, E. (2015). Entrepreneurial ecosystems and regional policy: A sympathetic critique. *European Planning Studies*, 23, 1759–1769. <https://doi.org/10.1080/09654313.2015.1061484>
- Stathopoulou, S., Psaltopoulos, D. & Skuras, D. (2004). Rural entrepreneurship in Europe: a research framework and agenda. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 10(6), 404-425. <https://doi.org/10.1108/13552550410564725>
- Steiner, A. & Atterton, J. (2015). Exploring the contribution of rural enterprises to local resilience. *Journal of Rural Studies*, 40, 30–45. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2015.05.004>
- Stone, I. & Stubbs, C. (2007). Enterprising expatriates: lifestyle migration and entrepreneurship in rural southern Europe. *Entrepreneurship and regional development*, 19(5), 433-450. <https://doi.org/10.1080/08985620701552389>
- Taecharungroj, V. & Prasertsakul, D. (2023). Placeful business: Reimagining a small business concept that embraces and enriches places. *Sustainability*, 15(12), 1-19. <https://doi.org/10.3390/su15129370>
- Tansley, A.G. (1935). The Use and Abuse of Vegetational Concepts and Terms. *Ecology*, 16(3), 284–307. <https://doi.org/10.2307/1930070>
- Teece, D.J. (2010) Business models, business strategy and innovation. *Long Range Planning*, 43(2–3), 172–194. <https://doi.org/10.1016/j.lrp.2009.07.003>
- Thai, Q.H., Mai, K.N. & Do, T.T. (2023). An evolution of entrepreneurial ecosystem studies: A systematic literature review and future research agenda. *Sage Open*, 13(1), 1-24. <https://doi.org/10.1177/21582440231153060>
- Tillväxtverket. (u.å.). Olika typer av landsbygder. <https://tillvaxtverket.se/tillvaxtverket/guiderochverktyg/guiderochverktyg/metodstodforlivskraftigalandsbygder/olikatyperavlandsbygder.5538.html> [2025-05-17]
- Tracy, S.J. (2010). Qualitative Quality: Eight "Big-Tent" Criteria for Excellent Qualitative Research. *Qualitative Inquiry*, 16(10), 837–851. <https://doi.org/10.1177/1077800410383121>
- Van de Ven, H. (1993). The development of an infrastructure for entrepreneurship. *Journal of Business venturing*, 8(3), 211-230. [https://doi.org/10.1016/0883-9026\(93\)90028-4](https://doi.org/10.1016/0883-9026(93)90028-4)
- van Stel, A., Barrientos-Marín, J., Caçador-Rodrigues, L., Millan, A. & Millán, J.M. (2023). Measuring performance differentials across entrepreneurship types. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 19(3), 981-1016. <https://doi.org/10.1007/s11365-021-00755-5>
- Velaga, N.R., Beecroft, M., Nelson, J.D., Corsar, D. & Edwards, P. (2012). Transport poverty meets the digital divide: accessibility and connectivity in rural communities. *Journal of Transport Geography*, 21, 102-112. <https://doi.org/10.1016/j.jtrangeo.2011.12.005>

- Venhorst, V., Van Dijk, J., & Van Wissen, L.E.O. (2010). Do the best graduates leave the peripheral areas of the Netherlands?. *Tijdschrift voor economische en sociale geografie*, 101(5), 521-537. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9663.2010.00629.x>
- Volkman, C., Fichter, K., Klost, M. & Audretsch, D.B. (2021). Sustainable entrepreneurial ecosystems: An emerging field of research. *Small Business Economics*, 56(3), 1047-1055. <https://doi.org/10.1007/s11187-019-00253-7>
- Wadichar, R.K., Manusmare, P. & Burghate, M.A. (2024). Entrepreneurial ecosystem: A systematic literature review. *Vision*, 28(2), 143-156. <https://doi.org/10.1177/09722629221093866>
- Welter, F. (2011). Contextualizing entrepreneurship—conceptual challenges and ways forward. *Entrepreneurship theory and Practice*, 35(1), 165-184. <https://doi.org/10.1111/j.1540-6520.2010.00427.x>
- Winborg, J. & Landström, H. (2001). Financial bootstrapping in small businesses: Examining small business managers' resource acquisition behaviors. *Journal of business venturing*, 16(3), 235-254. [https://doi.org/10.1016/S0883-9026\(99\)00055-5](https://doi.org/10.1016/S0883-9026(99)00055-5)
- Wortman Jr, M.S. (1990). Rural entrepreneurship research: An integration into the entrepreneurship field. *Agribusiness*, 6(4), 329-344. [https://doi.org/10.1002/1520-6297\(199007\)6:4<329::AID-AGR2720060405>3.0.CO;2-N](https://doi.org/10.1002/1520-6297(199007)6:4<329::AID-AGR2720060405>3.0.CO;2-N)
- Wurth, B., Stam, E. & Spiegel, B. (2021). Toward an Entrepreneurial Ecosystem Research Program. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 46(3), 729-778. <https://doi.org/10.1177/1042258721998948>
- Xu, Z. & Dobson, S. (2019). Challenges of building entrepreneurial ecosystems in peripheral places. *Journal of Entrepreneurship and Public Policy*, 8(3), 408-430. <https://doi.org/10.1108/JEPP-03-2019-0023>
- Yardley, L. (2000). Dilemmas in qualitative health research. *Psychology & Health*, 15(2), 215–228. <https://doi.org/10.1080/08870440008400302>

Populärvetenskaplig sammanfattning

Syftet med den här studien är att utveckla förståelsen för entreprenöriella ekosystem på landsbygden. Entreprenöriella ekosystem kan förstås som ett sätt för samhällets olika aktörer, så som företagare, politiker och civilsamhället, att skapa något större tillsammans. Detta genom att ta till vara på platsens unika resurser, exempelvis en kultur präglad av fäbodbruk eller naturresurser så som skogar och berg, för att utveckla det lokala området över tid. Med utgångspunkt i det stora skogsområdet Vildmarksriket i Dalarna har vi undersökt hur landsbygdsföretagare kan växa på hållbara sätt, inte bara ekonomiskt för att tjäna pengar utan också hur företagen kan hjälpa samhället och samtidigt arbeta på ett sätt som inte förstör naturen. I den här studien har vi haft intervjuer med olika personer, från företagare till representanter för det offentliga. Det har vi gjort för att kartlägga vilka faktorer som är viktiga för att skapa ett levande företagarnätverk där resurser kan delas, idéer och visioner utvecklas och platsens styrkor, som i det här fallet är natur, kultur och samarbete kan tas tillvara.

Till skillnad från storstäder där många företag främst strävar efter snabb tillväxt och vinst, har den här studien visat att landsbygder behöver egna lösningar som är anpassade efter de förutsättningar som kännetecknar landsbygder. Här handlar det om att skapa starka sociala samarbeten, ta vara på den kunskap och finansiering som finns på platsen och samtidigt ta vara på det som gör platsen speciell – i det här fallet den stora skogen. Studiens resultat har visat att företagare på landsbygden ofta drivs av andra värden än att tjäna pengar, det har bland annat visat sig att det är viktigt för dem att leva nära naturen, bidra till att platsen de bor på utvecklas och att förvalta platsens kulturarv. Tidigare forskning i det här ämnet har utvecklat olika modeller som har haft som fokus att studera platser med många olika företag som vill växa och snabbt kunna tjäna mycket pengar. Den här studien blir därför viktig, för den studerar en plats som drivs av andra värden än bara de ekonomiska. Det har visat sig att företagarna på platsen sätter platsens utveckling, människorna som bor där samt hållbarhet i centrum. Vår studie ger både forskare och beslutsfattare nya insikter om hur framtidens landsbygder kan bli platser för uppfinningar, samarbete och långsiktig utveckling, på landsbygdens egna villkor.

Bilaga 1 – Intervjuguide

- Kan du berätta om dig och din verksamhet?
- Har du haft någon kontakt med projektet Vildmarksriket?
 - o Vem, var, hur, varför?
 - o Vad är din bild av Vildmarksriket?
- Vad tror du krävs för att samverka i vildmarksriket?
- Ser du några hinder med projektet?
- Varför, om du är med i projektet, är du det?
- Har du möjlighet att rådfråga experter eller tjänstemän?
- Vad tror du är viktigt för att skapa förtroende (legitimitet) för dig och din verksamhet?
- Upplever du att det finns stöd från myndigheter/kommun/länsstyrelse?
- Upplever du att universitet har varit viktigt för att utveckla vildmarksriket?
- Finns det någon lokal politik som har gynnat vildmarksrikets existens?
- Upplever du att det finns en vilja att investera både tid och pengar i projektet, både för dig men också andra aktörer?
- Finns det några initiativ tagna för att sammanföra olika aktörer?
- Hur upplever du att infrastrukturen ser ut i området?
- Hur är attityden gentemot företagande i området?
- Hur ser du på kommunens attityd gentemot företagande?
- Vad tycker du är Vildmarksrikets största styrkor är?
- Upplever du att projektet Vildmarksriket är styrt uppifrån?
- Vilka kulturella värden och traditioner finns det i området?
- Går dessa att jobba med för att utveckla vildmarksriket?
- Anser du att Vildmarksriket är ett etablerat koncept i området?
- Vad tror du krävs av projektet för att organisationer/markägare osv ska ansluta sig till det?
- Vilka sociala faktorer kan vara viktiga
- Vilka ekonomiska faktorer kan vara viktiga?
- Vilka miljömässiga faktorer kan vara viktiga?
- Vilka personer eller organisationer skulle du säga är de viktigaste drivkrafterna för lokal företagsutveckling
- Hur ser du på behovet av en ledande aktör eller koordinator för att driva utveckling framåt. Vem skulle kunna ha den rollen?
- Vilka hinder ser du när det gäller att organisera sig och samverka för att stärka företagandet
- Vilka incitament behövs för att olika aktörer ska vilja engagera sig mer i ett samverkansinitiativ

Publishing and archiving

Approved students' theses at SLU can be published online. As a student you own the copyright to your work and in such cases, you need to approve the publication. In connection with your approval of publication, SLU will process your personal data (name) to make the work searchable on the internet. You can revoke your consent at any time by contacting the library.

Even if you choose not to publish the work or if you revoke your approval, the thesis will be archived digitally according to archive legislation.

You will find links to SLU's publication agreement and SLU's processing of personal data and your rights on this page:

- <https://libanswers.slu.se/en/faq/228318>

Every author has to make an agreement, remove or add rows of consent depending on the number of authors. Please remove this text when no longer needed.

☒ YES, I, Erik H. Lewis, have read and agree to the agreement for publication and the personal data processing that takes place in connection with this

☒ YES, I, Manne Rosén, have read and agree to the agreement for publication and the personal data processing that takes place in connection with this.

☐ NO, I/we do not give my/our permission to publish the full text of this work. However, the work will be uploaded for archiving and the metadata and summary will be visible and searchable.